

PÉNZMOSÁS ELLENI KÜZDELEMMEL KAPCSOLATOS PÁLYÁZAT

JUST/2018/JACC/PR/CRIM/018

7. MELLÉKLET

Képzés kidolgozása és megszervezése pénzmosás megakadályozásával és terrorizmusfinanszírozás elleni szabályokkal foglalkozó ügyvédek számára uniós szinten

FELHASZNÁLÓI KÉZIKÖNYV

2021. február 22.

Felelősségkizáró nyilatkozat

Ez az információ az Európai Unióval kötött szerződés alapján készült (hivatkozási szám: JUST/2018/JACC/PR/CRIM/018), és nem tükrözi az Európai Bizottság hivatalos véleményét. Sem a Bizottság, sem pedig a Bizottság nevében eljáró személyek nem vonhatók felelősségre az itt közreadott információk bármilyen jellegű felhasználásáért.

KIADÓK

Európai Ügyvédi Alapítvány

Fluwelen Burgwal 58

2511 CJ – Hága

Hollandia

+31 612 990 818

www.elf-fae.eu

info@elf-fae.eu

Európai Ügyvédi Kamarák Tanácsa

Rue Joseph II, 40

1000 – Brüsszel

Belgium

+32 2234 6510

www.ccbe.eu

info@ccbe.eu

Fényképek (címlap)

© Adobe Stock

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ.....	5
BEVEZETÉS	6
FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK.....	8
<i>Mit jelent a pénzmosás?</i>	8
<i>Mit jelent a terrorizmus finanszírozása?</i>	8
<i>Az ügyvédek a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem uniós rendszerének hatálya alá tartoznak-e, és ha igen, milyen tevékenységek tekintetében?</i>	9
KOCKÁZATALAPÚ MEGKÖZELÍTÉS	10
<i>Általános információk.....</i>	10
<i>A kockázatértékelés elvégzésének módja</i>	13
<i>Az iroda mérete.....</i>	15
ÜGYFÉL-ÁTVILÁGÍTÁS	16
<i>Bevezetés.....</i>	16
<i>Időzítés.....</i>	18
<i>Szint</i>	19
<i>Harmadik felekre való hagyatkozás</i>	24
<i>Írott politikák, kontrollmechanizmusok és eljárások.....</i>	26
<i>Nyilvántartás</i>	27
<i>Társaságok.....</i>	28
<i>Bizalmi vagyonkezelési konstrukciók.....</i>	29
TÉNYLEGES TULAJDONLÁS.....	30
KIEMELT KOCKÁZATOT JELENTŐ HARMADIK ORSZÁGOK.....	34
KIEMELT KÖZSZEREPLŐK.....	35
SZEMÉLYESEN NEM JELEN LÉVŐ ÜGYFELEK.....	38
FIGYELMEZTETŐ JELZÉSEK.....	38
A TECHNOLÓGIA HASZNÁLATA.....	39
BEJELENTÉSI KÖTELEZETTSÉGEK	41
<i>Bevezetés.....</i>	41
<i>Tájékoztatás</i>	42
<i>„Tudomására jut, vagy feltételezi, illetve alapos gyanú merül fel arra vonatkozóan” – és</i>	

<i>általában a szavak jelentése</i>	43
<i>„Büntetendő cselekmény”</i>	44
ADATVÉDELEM	45
ÜGYVÉD ÉS ÜGYFÉL KÖZÖTTI TITOKTARTÁS	48
<i>Bevezetés</i>	48
<i>Európai uniós ítélkezési gyakorlat</i>	49
<i>Következtetés</i>	50
HATÁROKON ÁTNYÚLÓ KÉRDÉSEK	50
SZANKCIÓK	51
<i>Bevezetés</i>	51
<i>A bűncselekményre vonatkozó követelmények</i>	53
1. MELLÉKLET – A KIEMELT KOCKÁZATOT JELENTŐ ORSZÁGOK JEGYZÉKE	54

FELHASZNÁLÓI KÉZIKÖNYV

ELŐSZÓ

Ez a képzési kézikönyv (felhasználói kézikönyv) a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos uniós szintű képzésen részt vevő ügyvédek számára készült. A képzést nyújtók számára is rendelkezésre áll a megfelelő kézikönyv (oktatói kézikönyv).

Mindkét kézikönyv az Európai Bizottság által az Európai Ügyvédi Alapítvánnyal (ELF) és az Európai Ügyvédi Kamarák Tanácsával (CCBE) a „Képzés kidolgozása és megszervezése pénzmosás megakadályozásával és terrorizmusfinanszírozás elleni szabályokkal foglalkozó ügyvédek számára uniós szinten” (JUST/2018/JACC/PR/CRIM/0185 sz. szolgáltatási szerződés) tárgyában kötött szerződés eredménye.

Az alábbiakban ismertetjük az Európai Bizottságnak a jelen szerződés ajánlati felhívásának közzétételével elérni kívánt célkitűzéseit:

„A szerződés általános célkitűzése az EU AML/CTF (pénzmosás megakadályozása [AML] és terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem [CTF]) szabályai kulcsfontosságú elveinek és koncepcióinak terjesztése az ügyvédek körében, valamint képzés és szemléletformálás biztosítása. A szerződés célja elemezni, értékelni és támogatni az ügyvédek igényeit, a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemben betöltött szerepükre és kötelezettségeikre irányuló tájékozottságuk fokozása révén, az irányelv értelmében.

Az egyedi célkitűzés az, hogy a képzési program Uniós-szerte a lehető legszélesebb körben elterjedjen a jogászok között. A képzési tevékenységek különösen abban segíthetik az érintett ügyvédeket, hogy választ tudjanak adni arra a kérdésre, mi a legjobb, amit tehetnek a következő területeken:

- *a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos releváns kötelezettségekhez való hozzáférés és azok megértése; annak mérlegelése, hogyan lehet visszaélni az ügyvédekkel és az ügyvédi irodákkal a pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával összefüggésben;*
- *azon gyakorlatok átgondolása, amelyeket az ügyvédek és az ügyvédi irodák saját joghatóságukon belül és a vonatkozó ügyvédi kamarai szabályokkal összhangban alkalmazhatnak annak biztosítása érdekében, hogy fenntartsák a legmagasabb szintű szakmai etikai normákat;*
- *azon problémák azonosítása, amelyek a konkrét rendelkezések értelmezése során felmerülhetnek az elméleti és a tényleges esetek fényében, különös tekintettel az ügyfelekkel való üzleti kapcsolataik folytonosságára és egyéb megfontolásokra. ”*

A képzési kézikönyvek kidolgozása előtt a partnerek konzorciuma felmérte a képzési igényeket és kidolgozta a képzési stratégiát egy olyan kérdőívre adott válaszok alapján, amely az egyes tagállamoknak a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemre vonatkozó uniós

szintű szabályokkal kapcsolatos ügyvédi képzésre irányuló jelenlegi gyakorlatait vizsgálta. A kérdőívet a CCBE mind a 27 uniós tagkamarája, valamint az Egyesült Királyság töltötte ki.

Érdemes felidézni [a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemre vonatkozó irányelvek hátterét](#), mivel azok az ügyvédeknek érintik. A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása komoly fenyegetést jelent az életre és a társadalomra nézve, erőszakhoz és további büntetendő cselekményekhez vezet, és veszélyezteti a jogállamiság alapjait. Tekintettel az ügyvéd társadalomban betöltött szerepére, valamint az ezzel járó szakmai és egyéb kötelezettségekre és normákra, az ügyvédeknek mindenkor feddhetetlenül kell eljárniuk, tiszteletben kell tartaniuk a jogállamiságot, és nem szabad részt venniük semmilyen büntetendő cselekményben. Ez megköveteli, hogy az ügyvédek folyamatosan tisztában legyenek azzal a veszéllyel, hogy a bűnözők pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási tevékenységeik folytatása céljából megpróbálnak visszaélni az ügyvédi szakmával.

Az ügyvédeknek és az ügyvédi irodáknak biztosítaniuk kell, hogy tisztában legyenek a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos, alábbiakból eredő kötelezettségekkel, és eleget tegyenek azoknak:

- i. a jogi szakma alapvető etikája – beleértve azt az alapvető kötelezettséget, hogy ne támogassanak vagy segítsenek elő büntetendő cselekményt – és az ehhez hasonló nemzeti jogszabályok; valamint
- ii. az uniós jog követelményei.

Minden uniós ügyvédnek ismernie kell a vonatkozó jogi és etikai kötelezettségeket, valamint azokat a kockázatokat, amelyek a gyakorlati területükre és ügyfeleikre vonatkoznak, és folyamatosan képeznie kell magát ezekkel kapcsolatban. Ez különösen igaz, mivel a bűnözők pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási tevékenységei gyorsan és folyamatosan fejlődnek, és egyre kifinomultabbá válnak. A tudatosság, az éberség, a figyelmeztető jelzések felismerése és az óvatosság az ügyvéd legjobb eszközei az olyan helyzetek értékeléséhez, amelyek pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos aggályokat vethetnek fel.

E kézikönyv célja, hogy segítse a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos képzésben részt vevő ügyvédeknek jogi és etikai kötelezettségeik teljes körű megértésében, valamint a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos tevékenységekben való részvételhez kapcsolódó kockázatokkal szembeni kiszolgáltatottságuk megértésében.

BEVEZETÉS

Az egyes tagállamok pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos nemzeti jogszabályainak kerete az [ötödik pénzmosási irányelvvel](#) módosított [negyedik pénzmosási irányelven](#) alapul.

Az ebben a kézikönyvben vázolt képzési anyag az EU-ban minden ügyvéd számára alkalmazandó, kötelező szabályok alapján készült, ezért jogszabályi hivatkozásként az ötödik

pénzmosási irányelvvel módosított negyedik pénzmosási irányelv rendelkezéseire hivatkozik, nem pedig azokra a nemzeti jogszabályokra, amelyek sok ügyvéd számára ismertebbek lehetnek.

Mivel a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni jogszabályok nemzeti szinten az irányelvek végrehajtása révén valósulnak meg, az egyes tagállamokban eltérések mutatkozhatnak a végrehajtás terén. Mindazonáltal minden tagállamnak meg kell felelnie legalább az irányelv rendelkezéseinek. A kézikönyv úgy készült, hogy könnyen hozzáférhető legyen a különböző tagállamok nemzeti körülményeihez. A kézikönyv gondosan hivatkozik a fent említett negyedik (módosított) pénzmosási irányelv cikkeire, így a felhasználók könnyen azonosíthatják a helyi kontextust. A negyedik pénzmosási irányelv említésekor mindig az ötödik irányelvvel módosított változat értendő, amelyet a kézikönyvben „irányelv” néven említünk.

Emellett szem előtt kell tartani a nemzeti szintű kockázatértékelések kontextusát és tartalmát is, mivel a pénzmosási kockázatok hátterében álló feltételek tagállamonként eltérőek lesznek. Az FATF [nyilvántartást vezet a nemzeti szintű kockázatértékelésekről](#). Tekintettel ezekre a nemzeti különbségekre, az ilyen kockázatértékelések nem képezik részét ennek a felhasználói kézikönyvnek.

A nemzeti végrehajtási rendelkezések forrását az uniós rendelkezések képezik, és amennyiben az alkalmazandó rendelkezésekkel kapcsolatban bármilyen ellentmondás merül fel, az uniós rendelkezés az irányadó. E kézikönyv célja részben annak hangsúlyozása, hogy a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem rendszere olyan uniós szintű keret, amely közös kötelezettségeket ró az uniós ügyvédekre, valamint hogy e tekintetben jogbiztonságot teremtsen. Ezt a kézikönyvet azonban a nemzeti jogszabályokkal együtt kell használni, amelyek például túlmúthatnak az irányelvben gyakran meghatározott minimumkövetelményeken.

Három olyan kiadvány létezik, amely hasznosnak bizonyult e kézikönyv elkészítése során, és amelynek anyagát referenciaforrásként használták fel:

- 1) [„A lawyer’s guide to detecting and preventing money laundering”](#) (Útmutató ügyvédek számára a pénzmosás felderítéséhez és megelőzéséhez), amelyet a CCBE, a Nemzetközi Ügyvédi Kamara (IBA) és az Amerikai Ügyvédi Kamara (ABA) 2014-ben tett közzé;
- 2) A Pénzügyi Akció Munkacsoport által 2019-ben közzétett [„Guidance for a risk-based approach for legal professionals”](#) (Iránymutatás a kockázatalapú megközelítéshez jogi szakemberek számára);
- 3) [A Legal Sector Affinity Group pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos iránymutatása a jogi szektor számára](#), amelyet 2020-ban tettek közzé.

Mindhárom kiadvány nagyon hasznos, habár az első két útmutatót nem a jelenlegi európai jogszabályok konkrét keretét szem előtt tartva adták ki. Célközönségük az ügyvédek világszerte, és alapvető elvekkel foglalkoznak. Ezen túlmenően az első útmutató (a CCBE, IBA, ABA által kiadott) már jó pár éves, és egyes mögöttes körülmények megváltozhattak. Ami az Egyesült Királyság útmutatóját illeti, azt akkor adták ki, amikor az Egyesült Királyság még az EU-ból való kilépését megelőző átmeneti időszakban volt.

FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

A pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem fogalma nem értelmezhető annak megértése nélkül, hogy az uniós jogszabályok hogyan határozzák meg fő alkotóelemeit.

Mit jelent a pénzmosás?

Az irányelv a pénzmosást és a terrorizmus finanszírozását az alábbi tevékenységek sorozatában határozza meg:

1. cikk

3. Ennek az irányelvnek az alkalmazásában a következő szándékos elkövetői magatartás minősül pénzmosásnak:

a) vagyon átalakítása vagy átruházása annak ismeretében, hogy a vagyon büntetendő cselekményből vagy ilyen cselekményben való közreműködésből származik, a vagyon jogellenes eredetének elrejtése vagy leplezése céljából, vagy az ilyen cselekmény elkövetésében részt vevő személy részére tevékenysége jogi következményeinek elkerüléséhez nyújtott segítség céljából;

b) a vagyon valódi jellegének, származásának, helyének, rendelkezésre állásának, mozgásának, a hozzá fűződő jogoknak vagy tulajdonjogának titkolása vagy leplezése annak ismeretében, hogy a vagyon büntetendő cselekményből vagy ilyen cselekményben való közreműködésből származik;

c) vagyon megszerzése, birtoklása vagy használata annak a szerzés időpontjában való ismeretében, hogy a vagyon büntetendő cselekményből vagy ilyen cselekményben való közreműködésből származik;

d) az a), b) és c) pontban említett bármely cselekmény elkövetésében való részvétel, elkövetésére való szövetkezés, elkövetésének megkísérlése, valamint elkövetésének támogatása, pártolása, elősegítése és ajánlása.

4. A cselekmény akkor is pénzmosásnak minősül, ha a legalizálni kívánt vagyont eredményező cselekményeket más tagállam vagy egy harmadik ország területén hajtották végre.

5. Ezen irányelv alkalmazásában „terrorizmusfinanszírozás”: pénzeszközök bármely, közvetlen vagy közvetett módon történő rendelkezésre bocsátása vagy gyűjtése azzal a szándékkal vagy annak tudatában, hogy azt részben vagy egészben a 2002/475/IB tanácsi kerethatározat 1–4. cikkében meghatározott bűncselekmények elkövetésére fogják felhasználni.

6. A (3) és az (5) bekezdésben említett cselekmények tényállási elemeként megkívánt ismeretre, szándékra vagy célzatra az objektív ténybeli körülményekből lehet következtetni.

Az 1. cikk (3) bekezdésének d) pontja különös jelentőséggel bír, mivel az ügyvédnek mint tanácsadónak el kell kerülnie a bűncselekmény elkövetésének pártolását vagy elősegítését. Az ügyvéd számos lépést tehet és kell tennie ennek elkerülése érdekében, amint azt később látni fogjuk.

Mit jelent a terrorizmus finanszírozása?

A terrorizmus finanszírozását az 1. cikk (5) bekezdése olyan bűncselekményekkel összhangban határozza meg, amelyeket egy másik uniós határozat, a 2002/475/IB tanácsi kerethatározat határoz meg. Ezt a kerethatározatot egy későbbi határozat (2008/919/IB) módosította, majd helyébe a terrorizmus elleni küzdelemről szóló (EU) 2017/541 irányelv lépett.

Az 1. cikk (5) bekezdésében említett terrorista bűncselekmény lényegében objektív elemek (például szándékos emberölés, testi sértés, túszejtés, zsarolás, támadások elkövetése vagy a fentiek bármelyikének elkövetésével való fenyegetés) és szubjektív elemek (például a lakosság súlyos megfélemlítésének, egy ország vagy nemzetközi szervezet struktúrái destabilizálásának vagy elpusztításának, vagy egy kormány bizonyos intézkedések megtételétől való tartózkodásának céljával elkövetett cselekedetek) kombinációja.

A terrorizmus finanszírozása pénzeszközök rendelkezésre bocsátása vagy gyűjtése terrorcselekmények – akár terrorista szervezetek, akár egyedül, akár kisebb hálózatokban cselekvő személyek általi – elkövetésére való felhasználás céljával.

Az ügyvédeknek tisztában kell lenniük azzal, hogy a terrorizmus finanszírozása törvényes vagy törvénytelen forrásokból származó pénzeszközöket is magában foglalhat – a személyes adományoktól kezdve egészen az olyan büntetendő cselekményekből származó bevételekig, mint a kábítószer-kereskedelem, a zsarolás vagy az emberkereskedelem. Származhat továbbá a természeti erőforrások illetéktelen kezekbe jutásából vagy kiaknázásából származó pénzeszközökből is.

A bűncselekmények céljára felhasználandó törvényes pénzeszközök rendeltetésének eltitkolása valójában a pénzmosás fordítottja.

Az ügyvédek a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem uniós rendszerének hatálya alá tartoznak-e, és ha igen, milyen tevékenységek tekintetében?

Az irányelv 2. cikke kifejezetten megemlíti, hogy az irányelv a jogi hivatások független képviselőire is alkalmazandó. Megemlíti továbbá az irányelv hatálya alá tartozó konkrét tevékenységeket (a 2. cikk (1) bekezdése 3. pontjának b) alpontja).

2. cikk

1. Ez az irányelv a következő kötelezett szolgáltatókra alkalmazandó:

3. a szakmai tevékenységük gyakorlása keretében eljáró alábbi természetes vagy jogi személyek:

a) könyvvizsgálók, külső könyvelők és adótanácsadók, valamint bármely más személy, aki fő üzleti vagy szakmai tevékenységként közvetlenül vagy vele kapcsolatban álló más személy révén anyagi támogatást, segítséget vagy tanácsot nyújt adóügyi kérdésekben;

b) közjegyzők és a jogi hivatások más független képviselői, amennyiben azok akár az ügyfelük nevében és javára bármilyen pénzügyi vagy ingatlanügyletben eljárnak, akár ügyfelüknek az alábbiakra vonatkozó ügyletek tervezésében vagy végrehajtásában nyújtanak segítséget:

i. ingatlan vagy üzleti részesedés adásvétele;

- ii. az ügyfél pénzének, értékpapírjainak vagy más vagyoni eszközeinek kezelése;
- iii. bankszámlák, megtakarítási vagy értékpapírszámlák megnyitása vagy kezelése;
- iv. társaságok létesítéséhez, működtetéséhez vagy vezetéséhez szükséges hozzájárulások megszervezése;
- v. bizalmi vagyonkezelési konstrukciók, társaságok, alapítványok vagy hasonló konstrukciók létesítése, működtetése vagy vezetése;

Ezért a jogi hivatások azon független képviselői, akik a 2. cikk (1) bekezdése 3. pontja b) alpontjának i–v. alpontjában felsorolt, pénzmosás kockázatának kitett tevékenységeket végeznek, az irányelvben említett kötelezettségek hatálya alá tartoznak, ami azt is jelenti, hogy azok az ügyvédek, akik kizárólag a 2. cikk (1) bekezdése 3. pontja b) alpontjának i–v. alpontjában fel nem sorolt munkát végeznek, például peres eljárásokkal foglalkoznak, vagy egyes vállalati jogászok vagy közigazgatási szerveknél dolgozó jogászok nem tartoznak az irányelvben említett kötelezettségek hatálya alá. Előfordulhat például, hogy a vállalati jogász egy banknak dolgozik, és maga a bank a kötelezett szolgáltató.

Vannak más olyan szakmák is, amelyek nem szerepelnek a fenti fogalommeghatározásban, de amelyekre szintén vonatkoznak az irányelv 2. cikke szerinti kötelezettségek, mint például az adótanácsadók, „valamint bármely más személy, aki fő üzleti vagy szakmai tevékenységként közvetlenül vagy vele kapcsolatban álló más személy révén anyagi támogatást, segítséget vagy tanácsot nyújt adóügyi kérdésekben”, és a bizalmi vagyonkezelési tevékenységet végző, illetve társasági szolgáltatók. Az ilyen szolgáltatásokat nyújtó ügyvéd szintén az irányelv hatálya alá tartozna.

A jogi személy alkalmazásában álló ügyvéd kifejezetten az irányelv 46. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, amely kimondja, hogy a jogi személyt az irányelv szerinti kötelezettségek terhelik:

46. cikk (1) bekezdés

Ha a 2. cikk (1) bekezdésének 3. pontjában felsorolt bármelyik kategóriába tartozó természetes személy szakmai tevékenységét egy jogi személy alkalmazottjaként végzi, akkor az ebben a szakaszban foglalt kötelezettségek nem e természetes személyre, hanem az őt alkalmazó jogi személyre vonatkoznak.

A szöveg a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemre vonatkozó konkrét rendelkezések további fogalommeghatározásait a megfelelő szakaszokban fogja tartalmazni.

KOCKÁZATALAPÚ MEGKÖZELÍTÉS

Általános információk

Az ügyvédek negyedik pénzmosási irányelv szerinti feladatai kockázatalapú megközelítés hatálya alá tartoznak, amely a pénzmosás elleni uniós jogszabályok egyik fontos alapelve, és

meghatározza a szükséges tevékenységek körét és terjedelmét.

A kockázatalapú megközelítés lényegében azt jelenti, hogy az ügyvédeknek azonosítaniuk, értékelniük és érteniük kell azokat a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatokat, amelyeknek ki vannak téve, és – az azonosított kockázatok és azok mértéke alapján – hatékonyan és eredményesen kell meghozniuk a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos szükséges intézkedéseket a kockázatok mérséklése és kezelése érdekében. Rövidebben, célzott megközelítésre van szükség, amely a kockázat lehetséges helyére összpontosít.

Ez a megközelítés lehetővé teszi a következőket:

- az erőforrások allokálását oda, ahol a kockázatok magasabbak;
- az ügyfelekre háruló megfelelési költségek és terhek minimalizálását;
- nagyobb rugalmasságot a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási módszerek változása miatt felmerülő kockázatokra való reagálás terén.

Az irányelv vonatkozó alapvető rendelkezése a 8. cikk:

8. cikk

(1) A tagállamok biztosítják, hogy a kötelezett szolgáltatók megtegyék a megfelelő intézkedéseket a pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás kockázatainak megállapítása és értékelése céljából, figyelembe véve többek között olyan kockázati tényezőket, amelyek az ügyfelekkel, országokkal vagy földrajzi területekkel, termékekkel, szolgáltatásokkal, ügyletekkel és szállítási csatornákkal kapcsolatosak. Ezeknek az intézkedéseknek arányosaknak kell lenniük a kötelezett szolgáltató jellegével és méretével.

(2) Az (1) bekezdésben említett kockázatértékeléseket dokumentálni kell, naprakészen kell tartani és az érintett illetékes hatóságok, valamint az érintett önszabályozó testületek rendelkezésére kell bocsátani. Az illetékes hatóságok dönthetnek úgy, hogy eltekintenek az egyéni dokumentált kockázatértékelések előírásától, amennyiben az ágazatban rejlő konkrét kockázatok egyértelműek és ismertek.

(3) A tagállamok biztosítják, hogy a kötelezett szolgáltatók rendelkezzenek az uniós és tagállami szinten, valamint a kötelezett szolgáltatók szintjén megállapított, a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás kockázatainak enyhítésére és hatékony kezelésére irányuló politikákkal, kontrollmechanizmusokkal és eljárásokkal. Az említett politikáknak, kontrollmechanizmusoknak és eljárásoknak arányosaknak kell lenniük a kötelezett szolgáltatók jellegével és méretével.

(4) A (3) bekezdésben említett politikák, kontrollmechanizmusok és eljárások közé tartoznak a következők:

a) belső eljárásrend, kontrollmechanizmusok és eljárások kialakítása, ideértve a kockázatkezelési gyakorlatok modelljét, az ügyfél-átvilágítást, bejelentést, nyilvántartást, belső kontrollt, a jogszabályoknak való megfelelést, többek között, amennyiben a vállalkozás mérete és jellege indokolja, a jogszabályoknak való megfelelésért felelős vezető kinevezését és a

munkavállalók átvilágítását;

b) amennyiben a vállalkozás mérete és jellege indokolja, független ellenőrzési funkció, amelynek célja az a) pontban említett belső eljárásrend, kontrollmechanizmusok és eljárások tesztelése.

(5) A tagállamok előírják, hogy a kötelezett szolgáltatók kérjenek jóváhagyást a vezető tisztségviselőktől a bevezetett politikákra, kontrollmechanizmusokra és eljárásokra vonatkozóan, továbbá, hogy adott esetben nyomon kövessék és megerősítsék a megtett intézkedéseket.

E rendelkezésnek az a következménye, hogy az ügyvédeknek:

- meg kell tenniük a megfelelő lépéseket azoknak a pénzügyi és terrorizmusfinanszírozási kockázatoknak az azonosítása, értékelése és megértése érdekében, amelyekkel az ügyvédi irodájuk szembesül; és
- dokumentált politikákkal, kontrollmechanizmusokkal és eljárásokkal kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik az ügyvédi iroda számára az azonosított különböző kockázatok hatékony kezelését, nyomon követését és enyhítését, legalább a 8. cikk (4) bekezdésének a) pontjában felsorolt elemekre kiterjedően.

A kockázatértékelésnek nemcsak az irodai gyakorlat egészének szintjén kell megtörténnie, hanem az egyes ügyfelek és az ügyfél által felvetett kérdések szintjén is. Az irodai gyakorlat egészét tekintve az olyan elemek, mint az ügyvédi iroda ügyféldemográfiája és szolgáltatástípusai tipikus kockázati tényezőknek minősülnek, és kockázatértékelést kell végezni, ha ezek a tényezők lényegesen megváltoznak.

A következőkről vezetett nyilvántartás nagyon fontos a pénzügyi és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem folyamatának egésze során: a fent említett politikák és eljárások, a meghozott határozatok, a gyanúk és közzétételek, valamint a vonatkozó dokumentumok és beszélgetések.

Az irányelv 46. cikkének (1) bekezdése további kötelezettségeket állapít meg a tagállamok számára az ügyvédi iroda alkalmazottaival kapcsolatban – tájékoztatni kell őket az iroda politikáiról, beleértve az adatvédelemre vonatkozóakat is, és a pénzügyi és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos képésben kell részesíteni őket.

46. cikk

(1) A tagállamok előírják, hogy a kötelezett szolgáltatók az esetükben fennálló kockázatokkal, a jellegükkel és a méretükkel arányos intézkedéseket tegyenek annak érdekében, hogy alkalmazottaik ismerjék az irányelvnek megfelelően elfogadott előírásokat, ideértve többek között a vonatkozó adatvédelmi követelményeket.

Ezek az intézkedések magukban foglalják az alkalmazottaik részvételét rendszeres speciális képzési programokban, amelyek segítséget jelentenek számukra az olyan műveletek felismerésében, amelyek pénzügyi vagy a terrorizmus finanszírozásával lehetnek kapcsolatban, és útmutatást nyújtanak az ilyen esetekben követendő eljárást illetően.

A kockázatalapú megközelítést az ügyvédek bizonyos eljárások alkalmazásával hatékonyan végrehajthatják. Mindezt részletesebben kifejti a következő oldalakon, de általában az alábbi pontokban foglalható össze:

Példa

Ügyfélfogadási eljárás

- Az egyes ügyfelek személyazonosságának kellő időben történő azonosítása és ellenőrzése (különösen, ha az ügyfél személyazonossága megváltozik)
- A tényleges tulajdonos személyazonosságának azonosítása, és észszerű lépések megtétele a személyazonosság ellenőrzésére
- Az ügyfél körülményeinek és üzleti tevékenységének megismerése, a nyújtandó szolgáltatások jellegétől, hatókörétől és időzítésétől függően. Ezek az információk a szokásos ügymenet során szerezhetők be az ügyfelektől

Az ügyfél képviselőinek mérlegelése

- Az ügyfélfogadási eljárás befejezését követően annak mérlegelése, hogy fennáll-e a kockázat, hogy az ügyvéd a pénzmosás bűncselekményét követi el, ha segítséget nyújt az ügyfélnek
- Kockázatértékelés a meglévő figyelmeztető jelzésekről, beleértve a személyazonosság ellenőrzésével kapcsolatosakat is, és azok tisztázásának kérése az ügyféltől annak eldöntése érdekében, hogy az ügyvéd folytatja-e a megbízatást

Az ügyfél folyamatos nyomon követése

- Az ügyfél profiljának folyamatos nyomon követése a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának jelei tekintetében, különösen, ha az ügyfél kiemelt közszereplő vagy magasabb kockázatú országból származik
- A pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatok ügyfél, a jogi szolgáltatás típusa, a pénzeszközök és az ügyfél által választott ügyvéd szerinti értékelésére vonatkozó kockázatalapú megközelítés alkalmazása

A kockázatértékelés elvégzésének módja

Az iroda egészére vonatkozó kockázatértékelés során az ügyvédeknek tanácsos figyelembe venniük a következőket:

- a nemzeti felügyeleti hatóság által a saját kockázatértékelése alapján rendelkezésre bocsátott, a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatokra vonatkozó információk;
- az alábbiakhoz kapcsolódó kockázati tényezők:
 - > ügyfelek, például, hogy az iroda stabil ügyfélkörrel rendelkezik (a kockázat kisebb valószínűsége) vagy az ügyfelek gyakran változnak (a kockázat nagyobb valószínűsége); mely ágazatokban működnek (például az ingatlan- vagy fegyveripar nagyobb kockázattal járhat); és a magas készpénzforgalmú vállalkozásokkal rendelkező ügyfelek (nagyobb kockázatvalószínűség);

- > az országok vagy régiók, amelyekben az iroda működik – lásd a kiemelt kockázatot jelentő harmadik országokról szóló szakaszt később;
 - > termékek vagy szolgáltatások, mint például az, hogy az iroda segíti-e az ügyfeleket ingatlanügyletekben, bizalmi vagyongazdálkodási konstrukciók, társaságok és karitatív szervezetek alapításában vagy kezelésében (mindegyik nagyobb kockázattal jár);
 - > ügyletek – lásd a közvetlenül az előző pontban található példákat;
 - > teljesítési csatornák, például készpénzfizetések;
- az iroda által a gyanús ügyletekről készített korábbi jelentésekben felvetett problémák jellege;
 - a következők figyelembevétele:
 - > a nemzeti szintű kockázatértékelés, az FATF kölcsönös értékelései vagy a nyilvánosan hozzáférhető anyagok azon országok kockázataira vonatkozóan, amelyekben az iroda működik;
 - > az EU szupranacionális kockázatértékelése;
 bármely más anyag, például olyan újságcikkek, amelyek az egyes joghatóságokban esetlegesen felmerült problémákat emelik ki.

A kockázatok értékelését követően az erőfeszítéseket az olyan enyhítő tényezőkre vagy észszerű kontrollmechanizmusokra kell összpontosítani, amelyek végrehajthatók a kockázatok kezelése és jelentőségük lehetőség szerint arányos és elfogadható szintre csökkentése érdekében (nyilvánvalóan, ha nem csökkenthetők ilyen szintre, az ügyvédnek mérlegelnie kell, hogy nem jár el az adott ügyben). Számos lehetséges enyhítő tényező van, amely megfelelő esetekben politikaként figyelembe vehető, például:

- a pénzeszközök származásának vizsgálata magasabb kockázatú esetekben;
- az iroda ügyfélszámlája használatának megtiltása hozzá társuló jogi szolgáltatások nélkül;
- a készpénzfizetések korlátozása, például egy bizonyos korlát felett mind az irodában, mind a bankszámlán;
- a naprakészség megőrzése a felmerülő kérdésekkel kapcsolatban;
- további vizsgálat lefolytatása, ha egy ügyfél egyszerűen arra kéri az irodát, hogy végezze el egy jogi személy létrehozásának mechanikus lépéseit, anélkül, hogy jogi tanácsot kérne a szervezet felépítésének megfelelőségéről.

Az iroda egészére vonatkozó kockázatértékelés azonban elkülönül az adott esetre vonatkozó kockázatértékeléstől. Az irodára vonatkozó kockázatértékeléstől függetlenül minden egyes, az irányelv 2. cikke (1) bekezdése 3. pontja b) alpontjának i–v. alpontja alá tartozó, előzőekben felsorolt ügyletet is kockázatértékelésnek kell alávetni, figyelembe véve a következőket:

- az ügylet vagy üzleti kapcsolat célja;
- az ügyfél által végrehajtott ügyletek mérete;
- az üzleti kapcsolat rendszeressége és időtartama.

Az irodaszintű értékelés során felmerült kockázatok közül sok releváns lehet egy adott ügylet tekintetében is, így itt nem ismételjük meg.

Általánosságban elmondható, hogy az ügyvédi irodák (mérettől függetlenül) igazgatóinak és vezetőinek részvétele a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemben a kockázatalapú megközelítés alkalmazásának fontos eleme, mivel az ilyen szerepvállalás erősíti a megfelelés kultúráját, biztosítva, hogy a személyzet a kockázatok hatékony kezelése érdekében betartsa a politikákat, eljárásokat és folyamatokat.

Az iroda mérete

Előfordulhat, hogy a kis méretű irodában dolgozó vagy egyéni gyakorlatot folytató ügyvédeknek az ügyvédi irodák kockázatalapú értékelése során más megközelítésre van szükségük, mivel a sokkal nagyobb cégekhez képest valószínűleg kevesebb erre szánható erőforrással rendelkeznek.

Figyelembe kell venni azokat az erőforrásokat, amelyeket észszerűen el lehet különíteni egy megfelelően kidolgozott kockázatértékelés végrehajtására és irányítására.

Az egyéni ügyvédtől általában nem várható el, hogy a nagy cégek által alkalmazott erőforrásokkal egyenértékű erőforrásokat szánjon e tevékenységre; ehelyett az egyéni ügyvédtől az várható el, hogy megfelelő rendszereket és kontrollmechanizmusokat dolgozzon ki, és az értékelés arányos legyen az iroda és annak ügyfelei méretével és jellegével.

A túlnyomórészt helyben letelepedett és alacsony kockázatú ügyfeleket kiszolgáló kisebb irodáktól általában nem várható el, hogy jelentős időt fordítsanak a kockázatértékelések elvégzésére.

Az egyéni ügyvédek számára észszerűbb lehet a nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartásokra és az ügyfél által szolgáltatott információkra támaszkodni a kockázatértékeléshez, mint egy olyan nagy ügyvédi iroda esetében, amely különböző kockázati profilokkal rendelkező, sokszínű ügyfélkörrel rendelkezik.

Ha azonban a forrás nyilvános nyilvántartás vagy az ügyfél, mindig fennáll a potenciális kockázat az információ helyessége tekintetében. Az egyéni ügyvédek és a kis méretű irodákat a bűnözők is inkább a pénzmosás célpontjának tekinthetik, mint a nagy ügyvédi irodákat. Ez az oka annak, hogy számos jogrendszerben és gyakorlatban a jogi szakembereknek el kell végezniük mind az ügyvédi gyakorlatukkal, mind pedig az új ügyfelekkel és az egyedi ügyletekben részt vevő meglévő ügyfelekkel kapcsolatos általános kockázatok értékelését. A hangsúlyt a kockázatalapú értékelés

betartására kell helyezni.

Az iroda méretét illetően például jelentős tényezőként figyelembe kell venni, hogy az ügyfél és a javasolt munka szokatlan, kockázatos vagy gyanús lenne-e az adott jogi szakember számára. Ezt a tényezőt a jogi szakember gyakorlatával, valamint az iroda joghatóság(ok)ban fennálló jogi, szakmai és etikai kötelezettségeivel összefüggésben kell mérlegelni.

ÜGYFÉL-ÁTVILÁGÍTÁS

Bevezetés

Az ügyfél-átvilágítás – azzal az indokkal, hogy Ön jobb helyzetben van a gyanús ügyletek azonosításához, ha ismeri az ügyfelet, és érti az általa adott utasítások mögött meghúzódó indokokat – a következő tevékenységeket foglalja magában (részletesebben lásd később):

- azonosítani kell az ügyfelet, és ellenőriznie kell személyazonosságát, kivéve, ha az ügyfél személyazonossága már ismert az Ön számára;
- fel kell ismernie, ha a tényleges tulajdonos nem az ügyfél, és észszerű intézkedéseket kell hoznia a személyazonossága ellenőrzésére; valamint
- értékelnie kell az üzleti kapcsolat vagy alkalmi ügylet céljára és tervezett jellegére vonatkozó információkat és – adott esetben – információt kell szereznie ezekről.

Azokat a körülményeket, amelyek mellett az ügyfél-átvilágítást el kell végezni, az irányelv 11. cikke sorolja fel:

11. cikk

A tagállamok biztosítják, hogy a kötelezett szolgáltatók a következő körülmények fennállása esetén ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmazzanak:

- a) üzleti kapcsolat létesítésekor;*
- b) olyan alkalmi ügylet teljesítésekor, amely*
 - i. legalább 15 000 EUR összegű, attól függetlenül, hogy az ügyletre egyetlen műveletben vagy több, összetartozónak tűnő műveletben kerül-e sor; vagy*
 - ii. az (EU) 2015/847 európai parlamenti és tanácsi rendelet (12) 3. cikkének (9) pontja értelmében 1 000 EUR-t meghaladó összegű pénzáttalásnak minősül;*
- c) árukkal kereskedő természetes vagy jogi személyek esetében legalább 10 000 EUR összegű alkalmi ügylet készpénzben történő teljesítésekor attól függetlenül, hogy az ügyletre egyetlen műveletben vagy több, összetartozónak tűnő műveletben kerül-e sor;*
- d) szerencsejáték-szervezők esetében, amennyiben a nyereményfelvételnél, a tét megtételénél vagy mindkettőnél legalább 2 000 EUR összegű ügyletet hajtanak végre, attól függetlenül, hogy az ügyletre egyetlen műveletben vagy több, összetartozónak tűnő műveletben*

kerül-e sor;

e) pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás gyanúja esetében, tekintet nélkül bármilyen eltérésre, kivételre vagy küszöbértékre;

f) ha kétség merül fel a korábban szerzett ügyfél-azonosító adatok valódiságával vagy megfelelőségével kapcsolatban.

Az ügyfél-átvilágítási intézkedések teljes leírását a 13. cikk tartalmazza:

13. cikk

(1) Az ügyfél-átvilágítási intézkedések a következőket foglalják magukban:

a) az ügyfél azonosítása és kilétének ellenőrzése megbízható és független forrásból – ideértve, amennyiben rendelkezésre állnak, a 910/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben (14) meghatározott elektronikus azonosító eszközöket, releváns bizalmi szolgáltatásokat vagy az érintett nemzeti hatóságok által szabályozott, elismert, jóváhagyott vagy elfogadott egyéb biztonságos, távoli vagy elektronikus azonosítási eljárásokat is – származó dokumentumok, adatok vagy információk alapján;

b) a tényleges tulajdonos azonosítása és észszerű intézkedések meghozatala a kilétének ellenőrzésére annak érdekében, hogy a kötelezett szolgáltató biztos legyen abban, hogy ki a tényleges tulajdonos, ideértve a jogi személyek, bizalmi vagyongazdálkodási konstrukciók, gazdasági társaságok, alapítványok és hasonló társulás jellegű jogi megállapodás vonatkozásában észszerű intézkedések meghozatalát az ügyfél tulajdonosi és irányítási rendszerének megértése céljából. Amennyiben a tényleges tulajdonos a 3. cikk 6. pontja a) pontjának ii. alpontjában említett felső vezető, a kötelezett szolgáltatók megteszik a szükséges észszerű intézkedéseket annak érdekében, hogy ellenőrizzék a vezető tisztségviselő tisztségét betöltő természetes személy kilétét, és nyilvántartást vezetnek a megtett fellépésekről és az ellenőrzési eljárás során felmerült nehézségekről;

c) értékelés és – adott esetben – információszerezés az üzleti kapcsolat céljáról és tervezett jellegéről;

d) az üzleti kapcsolat folyamatos monitoringja, ideértve a kapcsolat fennállása folyamán teljesített ügyletek elemzését annak ellenőrzése érdekében, hogy a végrehajtott ügyletek összhangban vannak-e a kötelezett szolgáltatóknak az ügyfélről, az üzleti és kockázati profilról szerzett ismereteivel, ideértve, ahol szükséges, a pénzeszközök származását is, valamint annak biztosítása, hogy a dokumentumok, adatok és információk naprakészek legyenek.

A kötelezett szolgáltatók az első albekezdés a) és b) pontjában említett intézkedések végrehajtásakor kötelesek ellenőrizni azt is, hogy az ügyfél nevében eljárni szándékozó személy rendelkezik-e ilyen meghatalmazással, és kötelesek azonosítani és ellenőrizni e személy kilétét.

Az ebben az összefüggésben megemlítendő utolsó elem az, hogy az „üzleti kapcsolatot” az irányelv 3. cikkének 13. pontja a következőképpen határozza meg:

3. cikk

13. „üzleti kapcsolat”: olyan üzleti, szakmai vagy kereskedelmi kapcsolat, amely a kötelezett

szolgáltató szakmai tevékenységéhez kapcsolódik, és amely a kapcsolat létesítésekor tartósan mutatkozik;

Időzítés

A 11. cikk egyértelművé teszi, hogy az ügyfél-átvilágítást üzleti kapcsolat létesítésekor vagy bizonyos alkalmi és meghatározott ügyletek végrehajtásakor kell elvégezni. A 14. cikk egyértelműsíti, hogy az ügyfél-átvilágításra ezen események előtt kell sor kerülnie, habár a tagállamok engedélyezhetik, hogy az ügyfél és a tényleges tulajdonos kilétének ellenőrzése az üzleti kapcsolat létesítése során történjen meg, amennyiben ez a szokásos üzletmenet megszakításának elkerülése érdekében szükséges, és ha a pénzmosásnak vagy a terrorizmus finanszírozásának csekély kockázata áll fenn – azonban ekkor is a lehető leghamarabb.

Az irányelv hatályán kívül eső tevékenységekre fizetett ügyvédi díjak esetében nem kötelező ügyfél-átvilágítást végezni. Ugyanakkor számos ügyvédi iroda végez ügyfél-átvilágítást minden új ügyfél tekintetében, az ügy jellegétől függetlenül. Ez lehetővé teszi az ügyfelek számára, hogy a nem szabályozott tevékenységek után könnyebben igénybe vehessék az ügyvédi iroda szabályozott tevékenységeit is, és csökkenti az ügyvédi irodák számára az alkalmi ügyletek és az üzleti kapcsolatok közötti átmenet folyamatos nyomon követésének terhet.

A 14. cikk (4) bekezdése különleges időzítésbeli kivételt tartalmaz az ügyvédek számára az ügyfél-átvilágítás tekintetében:

14. cikk

(4) A tagállamok előírják, hogy olyan esetekben, amikor a kötelezett szolgáltató nem tud megfelelni valamely ügyfél esetében a 13. cikk (1) bekezdése első albekezdésének a), b) vagy c) pontjában meghatározott ügyfél-átvilágítási előírásoknak, akkor nem hajthat végre az ügyfél megbízása alapján bankszámlán keresztül műveleteket, nem létesíthet vele üzleti kapcsolatot, nem hajthatja végre az ügyletet, és meg kell, hogy szüntesse az üzleti kapcsolatot, továbbá mérlegelnie kell, hogy az ügyféllel kapcsolatban a 33. cikknek megfelelően gyanús ügyletről bejelentést készít a pénzügyi információs egység részére.

A tagállamok nem alkalmazzák az első albekezdést közjegyzőkre, egyéb független jogi hivatások képviselőire, könyvvizsgálókra, külső könyvelőkre és adótanácsadókra szigorúan csak abban az esetben, ha az említett személyek ügyfeleik jogi helyzetének megállapítását végzik, illetve amikor igazságszolgáltatási eljárásokban, illetve azokkal kapcsolatosan ügyfeleik védelmét vagy képviselét látják el, beleértve az ilyen eljárás kezdeményezésére vagy az attól való elállásra vonatkozó tanácsadást is.

Az ügyvédeknek tisztában kell lenniük azzal, hogy a kivétel szigorú, és csak a tanácsadásra és a peres munkára vonatkozik, a tranzakciós munkára nem.

A 14. cikk (5) bekezdése értelmében fennáll a folyamatos nyomon követés felelőssége is „kockázaterősségi alapon megfelelő időszakokban a meglévő ügyfelek esetében is, vagy az ügyfél releváns körülményeinek megváltozásakor, vagy amikor az adott naptári év során a kötelezett szolgáltató jogilag köteles kapcsolatba lépni az ügyféllel a tényleges tulajdonos(ok)ra vonatkozó bármilyen releváns információ ellenőrzése céljából”.

Az ilyen folyamatos ellenőrzésre okot adó nyilvánvaló körülmény az, ha az ügyvédet olyan ügylet végrehajtására kéri fel, amely nem áll összhangban az ügyfél ismert erőforrásaival vagy magatartási mintáival. Ettől függetlenül bevált gyakorlat az ügyfél-átvilágítás rendszeres felülvizsgálatára és megújítására szolgáló rendszer működtetése. Szintén bevált gyakorlat az ilyen nyomon követés elvégzésének nyilvántartása, ha esetleg később problémák merülnének fel.

Szint

Az irányelv 13. cikke a következőképpen határozza meg az ügyfél-átvilágításra vonatkozó általános követelményeket:

- a) az ügyfél azonosítása és kilétének ellenőrzése megbízható és független forrásból – ideértve, amennyiben rendelkezésre állnak, az elektronikus azonosító eszközöket, releváns bizalmi szolgáltatásokat is – származó dokumentumok, adatok vagy információk alapján;
- b) a tényleges tulajdonos azonosítása és észszerű intézkedések meghozatala a kilétének ellenőrzésére annak érdekében, hogy a kötelezett szolgáltató biztos legyen abban, hogy ki a tényleges tulajdonos, ideértve a jogi személyek, bizalmi vagyonkezelési konstrukciók, gazdasági társaságok, alapítványok és hasonló társulás jellegű jogi megállapodás vonatkozásában észszerű intézkedések meghozatalát az ügyfél tulajdonosi és irányítási rendszerének megértése céljából;
- c) értékelés és – adott esetben – információszerzés az üzleti kapcsolat céljáról és tervezett jellegéről;
- d) az üzleti kapcsolat folyamatos monitoringja, ideértve a kapcsolat fennállása folyamán teljesített ügyletek elemzését annak ellenőrzése érdekében, hogy a végrehajtott ügyletek összhangban vannak-e a kötelezett szolgáltatóknak az ügyfélről, az üzleti és kockázati profilról szerzett ismereteivel, ideértve, ahol szükséges, a pénzeszközök származását is, valamint annak biztosítása, hogy a dokumentumok, adatok és információk naprakészek legyenek.

Ha valaki az ügyfél nevében jár el, az ügyvédnek azt is ellenőriznie kell, hogy jogosult-e erre, valamint azonosítania kell e személyt, és ellenőriznie kell a személyazonosságát.

Az irányelv I. melléklete tartalmazza azon kockázati változók nem kimerítő listáját, amelyeket az ügyvédeknek figyelembe kell venniük annak meghatározásakor, hogy milyen mértékben alkalmazzák az ügyfél-átvilágítási intézkedéseket:

I. melléklet

- i. valamely számla vagy kapcsolat célja;*
- ii. az ügyfél által elhelyezendő vagyoni eszközök szintje vagy a végrehajtott ügyletek mérete;*
- iii. az üzleti kapcsolat rendszeressége vagy időtartama.*

Amint azt korábban említettük, a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos tevékenységek kockázatalapúak. Az ügyfél-átvilágításnak két szintje van a felmerülő kockázat szintjétől függően: egyszerűsített és fokozott ügyfél-átvilágítás. A fenti általános rendelkezéseket az alábbiakban e két szint mentén ismertetjük részletesebb. Ajánlott minden eljárást nyilvántartani.

Egyszerűsített átvilágítás

Az egyszerűsített átvilágítás akkor megfelelő, ha az ügyvéd megállapítja, hogy az üzleti kapcsolat vagy ügylet alacsony pénzmosási vagy terrorizmusfinanszírozási kockázatot jelent, figyelembe véve a konkrét eset alapján történő kockázatértékelést. Egyszerűsített átvilágítás esetén az ügyvédnek nyilvánvalóan azonosítania kell az ügyfelet, és különösen az ismeretlen ügyféllel kapcsolatban a következő kérdéseket kell figyelembe vennie:

- név, cím és telefonszám;
- az ügyfél korábbi és jelenlegi foglalkoztatási háttere;
- születési hely és idő;
- korábbi és jelenlegi lakcím;
- munkahelyi cím és telefonszám;
- családi állapot;
- házastárs(ak) és gyermekek neve és egyéb azonosító adatai;
- az ügyfél könyvelőjének neve és elérhetősége;
- büntetett előéletre vonatkozó adatok;
- folyamatban lévő peres eljárás;
- adóbevallások.

A személyazonosságot többek között a következők igazolhatják:

- személyazonosító okmányok, például útlevelek és fényképes vezetői engedélyek;
a megerősítés egyéb formái, beleértve a szabályozott szektorba tartozó vagy az irodában dolgozó olyan személyektől származó biztosítékokat, akik már egy ideje kapcsolatban állnak vele.

A legtöbb esetben a személyes ellenőrzés során az érvényes útlevél vagy fényképes igazolvány alapján történő azonosítás révén a legtöbb ügyfél eleget tehet a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem személyazonosítási követelményeinek. E

dokumentumok másolatait eredeti nyomtatott példányként, hiteles nyomtatott példányként, szkennelt formában, vagy adott esetben az eredeti példányok megtekintésének megtörténtére vonatkozó megjegyzéssel ellátva kell megőrizni.

Bevált gyakorlat továbbá:

- vagy egy állam által kibocsátott okmány használata, amely igazolja a nevet és a címet vagy a nevet és a születési időt;
- vagy egy állam által kibocsátott okmány használata, amely igazolja az ügyfél teljes nevét és egy másik igazoló dokumentum használata, amely igazolja az ügyfél nevét, és vagy a címét vagy a születési idejét.

Amennyiben ilyen dokumentumok nem szerezhethők be, figyelembe kell venni az egyéb források megbízhatóságát, valamint az ügyféllel és az ügyvédi díjjal kapcsolatos kockázatokat. Az elektronikus ellenőrzés önmagában is elegendő lehet, amennyiben az ügyvéd az ellenőrzési folyamat során több adatforrást is felhasznál.

Ha a dokumentumok idegen nyelven készültek, az ügyvédeknek meg kell tenniük a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy észszerűen meggyőződjenek arról, hogy a dokumentumok bizonyítják az ügyfél személyazonosságát.

Ha az ügyvéd nem találkozik az ügyféllel, mérlegelnie kell, hogy ez olyan további kockázatot jelent-e, amelyet az ügyfél kockázatértékelése során figyelembe kell venni, valamint az alkalmazott ügyfél-átvilágítási intézkedések ebből következő mértékét.

Ha az ügyfél nem képes szabványos igazoló dokumentumot biztosítani, mérlegelni kell, hogy ez összhangban van-e az ügyfél profiljával és körülményeivel, vagy bizonyítékul szolgálhat-e pénzmosásra vagy terrorizmusfinanszírozásra. Megfelelő indokok esetén alternatív dokumentáció is figyelembe vehető.

Később külön szakaszok foglalkoznak a kiemelt kockázatot jelentő harmadik országokkal, a kiemelt közszereplőkkel és a pénzmosással és a terrorizmusfinanszírozással kapcsolatos egyéb sebezhetőségekkel. Ezek a fokozott átvilágítás alatt szerepelnek, mivel további lépéseket igényelnek, de az ügyvéd csak akkor tudhat ezek létezéséről, ha a kezdetektől kérdéseket tesz fel az ügyféllel kapcsolatban, ami lehetővé teszi a számára annak eldöntését, hogy az ügyfél-átvilágítás mely szintje megfelelő. Más szóval, mindkét szintet érteni kell annak érdekében, hogy biztos legyen, egy adott ügyfél vagy ügylet melyik kategóriába tartozik. Az alábbi, fokozott átvilágításról szóló szakasz végén szerepel az általában „figyelmeztető jelzéseknek” nevezett különböző kockázati tényezők leírása is, ami segít különbséget tenni a kettő között.

Az irányelv II. melléklete azon potenciálisan alacsony kockázatra vonatkozó tényezők és bizonyítéktípusok nem teljes listáját tartalmazza, amelyek egyszerűsített ügyfél-átvilágításhoz vezethetnek, és amelyeket figyelembe kell venni. Ezek három kategóriába sorolhatók – ügyféltípus, ügylettípus és földrajzi terület – az alábbiak szerint:

II. melléklet

1. ügyfélkockázati tényezők:

- a) *tőzsdén jegyzett állami társaságok, amelyekre közzétételi követelmények*

vonatkoznak (tőzsdei szabályok vagy jogszabályok, illetve más érvényesíthető eszköz révén), amelyek a tényleges tulajdonlás megfelelő átláthatóságának biztosítására vonatkozó követelményeket keletkeztetnek;

b) közigazgatási hatóságok vagy állami vállalatok;

c) olyan ügyfelek, amelyek a 3. pontban meghatározottak szerint alacsony kockázatot jelentő földrajzi területeken rendelkeznek lakóhellyel.

2. termékhez, szolgáltatáshoz, ügylethez vagy szállítási csatornához kapcsolódó kockázati tényezők:

a) olyan életbiztosítási kötvények, amelyek biztosítási díja alacsony;

b) nyugdíjrendszerekhez kapcsolódó biztosítási kötvények, ha nem tartalmazzak visszaváltási záradékot, és a kötvényt nem lehet biztosítékként felhasználni;

c) alkalmazottaknak nyugellátást nyújtó nyugdíj-, nyugellátási és hasonló rendszer, amelyben a hozzájárulás a bérekből való levonással történik, és a rendszer szabályai nem engedik meg a rendszerben lévő tagi részesedés engedményezését;

d) pénzügyi termékek vagy szolgáltatások, amelyek egyes ügyféltípusok számára megfelelően meghatározott és korlátozott szolgáltatásokat nyújtanak, hogy pénzügyi integrációs célból javuljon a hozzáférés;

e) olyan termékek, amelyek esetében a pénzmosással és a terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos kockázatot más tényezők, például az elektronikus pénzeszközök korlátozása vagy a tulajdonlás átláthatósága (például az egyes elektronikuspénz-típusok) révén kezelik.

3. földrajzi kockázati tényezők – nyilvántartásba vétel, letelepedés, tartózkodási hely a következőkben:

a) tagállamok;

b) a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel összefüggésben hatékony rendszerekkel rendelkező harmadik országok;

c) olyan harmadik országok, amelyekben hiteles források szerint alacsony szintű a korrupció vagy más büntetendő cselekmény;

d) olyan harmadik országok, amelyeknek – hiteles források, például kölcsönös értékelések, részletes értékelési jelentések, illetve közzétett nyomkövetési jelentések szerint – a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos előírásai összhangban vannak a felülvizsgált FATF-ajánlásokkal, és hatékonyan alkalmazzák ezeket az előírásokat.

Az üzleti kapcsolatot annak létrejöttét követően folyamatosan nyomon kell követni, figyelve az olyan kiváltó eseményeket, amelyek a jövőben további átvilágítási kötelezettséget keletkeztethetnek.

Az alkalmazott ügyfél-átvilágítás szintjétől függetlenül az ügyvédeknek belső politikát és eljárásokat kell kidolgozniuk annak érdekében, hogy az ügyfél-átvilágítási intézkedéseket –

ideértve az egyszerűsített átvilágítást is – következetesen alkalmazzák, és hogy egyértelmű bizonyítékok álljanak rendelkezésre az alkalmazott megközelítésről. A megfelelő eljárások hiánya miatt nagyobb a kockázata annak, hogy az ügyvédek szankcionálható pénzmosási bűncselekményeket követnek el.

Fokozott átvilágítás

Fokozott átvilágításra van szükség, ha a kockázatok magasabbak. Az irányelv 18. cikke példákat sorol fel a magasabb kockázatú ügyletekre, amelyek esetében kifejezetten követelmény a fokozott ügyfél-átvilágítás. Meg kell erősíteni az üzleti kapcsolat monitoringjának mértékét és jellegét annak meghatározásához, hogy a szóban forgó ügyletek vagy tevékenységek gyanúsak tűnnek-e. Az ügyletek a következők:

- összetett ügyletek;
- szokatlanul nagy összegű ügyletek;
- szokatlan mintát követő ügyletek;
- nyilvánvaló gazdasági vagy törvényes cél nélküli ügyletek.

Az irányelv III. melléklete azon potenciálisan magasabb kockázatra vonatkozó tényezők és bizonyítéktípusok nem teljes listáját tartalmazza, amelyek fokozott ügyfél-átvilágításhoz vezethetnek, és amelyeket figyelembe kell venni. Ezek szintén három kategóriába sorolhatók – ügyféltípus, ügylettípus és földrajzi terület – az alábbiak szerint:

III. melléklet

1. ügyfélkockázati tényezők:

- a) az üzleti kapcsolat szokatlan körülmények között zajlik;*
- b) olyan ügyfelek, amelyek a 3. pontban meghatározottak szerint magas kockázatot jelentő földrajzi területeken rendelkeznek lakóhellyel;*
- c) olyan jogi személyek vagy társulás jellegű jogi megállapodások, amelyek magánvagyon-kezelő gazdasági egységek;*
- d) olyan társaságok, amelyeknek részvényesi meghatalmazottjaik vagy bemutatóra szóló részvényeik vannak;*
- e) nagy készpénzforgalmat lebonyolító vállalkozások;*
- f) a társaság tulajdonosi szerkezete a társaság üzleti tevékenységének jellegéhez képest szokatlanul vagy túlzottan összetettnek tűnik;*
- g) olyan ügyfelek, akik harmadik ország állampolgárai, és akik tartózkodási jogért vagy állampolgárságért folyamodnak a tagállamban tőkeátvitelért, ingatlan- vagy államkötvényszerzésért vagy az adott tagállamban lévő gazdasági társaságokba való befektetésért cserébe.*

2. termékhez, szolgáltatáshoz, ügylethez vagy szállítási csatornához kapcsolódó kockázati

tényezők:

- a) *magánbanki szolgáltatások;*
- b) *olyan termékek vagy ügyletek, amelyeknél az anonimitás előnyben részesített;*
- c) *nem személyes üzleti kapcsolatok vagy ügyletek, bizonyos biztonsági óvintézkedések – például a 910/2014/EU rendeletben meghatározott elektronikus azonosító eszközök vagy releváns bizalmi szolgáltatások, vagy az érintett nemzeti hatóságok által szabályozott, elismert, jóváhagyott vagy elfogadott egyéb biztonságos, távoli vagy elektronikus azonosítási eljárás – nélkül;*
- d) *ismeretlen vagy nem kapcsolt harmadik felektől érkező kifizetések;*
- e) *új termékek vagy új üzleti gyakorlatok, többek között új teljesítési mechanizmus, valamint új vagy fejlődő technológiák alkalmazása mind új, mind korábban meglévő termékek esetében;*
- f) *olyan ügyletek, amelyek kőolajjal, fegyverekkel, értékes fémekkel, dohánytermékekkel, kulturális műalkotásokkal és egyéb régészeti, történelmi, kulturális és vallási jelentőségű vagy ritka tudományos értékkel bíró cikkekkel, valamint elefántcsonttal és védett fajokkal kapcsolatosak.*

3. földrajzi kockázati tényezők:

- a) *a 9. cikk sérelme nélkül olyan országok, amelyek hiteles források – például kölcsönös értékelések, részletes értékelési jelentések, illetve közzétett nyomkövetési jelentések – szerint nem rendelkeznek a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel összefüggésben hatékony rendszerekkel;*
- b) *olyan országok, amelyekben hiteles források szerint magas szintű a korrupció vagy az egyéb büntetendő cselekmények száma;*
- c) *olyan országok, amelyek például az Unió vagy az ENSZ által megállapított szankciók, embargó vagy hasonló intézkedés hatálya alá tartoznak;*
- d) *olyan országok, amelyek terroristák tevékenységét finanszírozzák vagy támogatják, vagy területükön ismert terrorista szervezetek működnek.*

A három kategóriába – ügyfél, szolgáltatás és földrajzi terület – sorolás hasznos segítség az átvilágítási folyamat során.

További hasznos elv, hogy az ügyvédnek az ügyfél vagy az ügy kockázati profiljától függő mértékben kell beszereznie és felülvizsgálnia az ügyfél pénzügyi helyzetére vagy bármely más kockázati tényezőre vonatkozó bizonyítékot. Fokozott átvilágítás esetében ez a követelmény szigorúbb. Bizonyos ellenőrzések minden esetben bevált gyakorlatnak számítanak – például a pénzeszközök és a vagyon származásának ellenőrzése általában hasznos gyakorlati eszköz az ügyvédi iroda védelmére.

Harmadik felekre való hagyatkozás

Az irányelv 25. cikke lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy engedélyezzék az ügyvédek (és más kötelezett szolgáltatók) számára, hogy harmadik felekre hagyatkozzanak az ügyfél-

átvilágítási követelmények teljesítése érdekében. Tekintettel a számukra biztosított mérlegelési jogkörre, a különböző tagállamok eltérő szabályokat alkalmazhatnak, amelyeket ellenőrizni kell. Az irányelv azonban kifejezetten kimondja, hogy a fokozott átvilágításra vonatkozó „követelmények teljesítésére vonatkozó végső felelősséget [...] továbbra is a harmadik félre hagyatkozó kötelezett szolgáltató viseli”. Ezért az ügyvédeknek mindig meg kell kérdezniük, hogy a másik személy milyen ügyfél-átvilágítási kérdéseket tett fel annak biztosítása érdekében, hogy megfeleljen az irányelvnek és a kockázatalapú megközelítésnek.

A 26. cikk korlátozza azon harmadik személyek körét, akikre az ügyvédek (és az irányelv alapján kötelezett egyéb személyek) hagyatkozhatnak:

26. cikk

(1) E szakasz alkalmazásában „harmadik fél” minden, a 2. cikkben felsorolt kötelezett szolgáltató, e kötelezett szolgáltatók tagszervezetei vagy egyesülései, vagy valamely tagállamban vagy harmadik országban található egyéb intézmény vagy személy, aki vagy amely

a) az ezen irányelvben megállapítottaknak megfelelő ügyfél-átvilágítási és nyilvántartási előírásokat alkalmaz; és

b) aki vagy amely tekintetében a VI. fejezet 2. szakaszának megfelelő módon felügyelik, hogy betartja-e ezen irányelv előírásait.

Más szóval, a harmadik személyeknek vagy maguknak is az irányelv szerinti kötelezettségek hatálya alá kell tartozniuk, vagy olyan rendszer hatálya alá kell tartozniuk, amely megfelel az irányelv fokozott átvilágításra, nyilvántartásra és felügyeletre vonatkozó követelményeinek.

A tagállamok nem engedélyezhetik az ügyvédek (és más kötelezett szolgáltatók) számára, hogy kiemelt kockázatot jelentő harmadik országokban letelepedett harmadik felekre támaszkodjanak (erről bővebben lásd később). A tagállamok mentesíthetik az EU-ban letelepedett kötelezett szolgáltatók fióktelepeit és többségi tulajdonú leányvállalatait, amennyiben azok teljes mértékben megfelelnek az irányelv csoportszintű politikákra és gyakorlatokra vonatkozó követelményeinek (45. cikk) megfelelő csoportszintű politikáknak és eljárásoknak.

Összességében az ügyvédeknek biztosítaniuk kell, hogy az ügyfél-átvilágítási információk ne legyenek elavultak, és tudatában kell lenniük annak, hogy annak a személynek a kockázatértékelése, akire hagyatkoznak, nem feltétlenül egyezik meg az ügyvéd saját értékelésével. Nem mindig helyénvaló másik személyre hagyatkozni, és az ügyvédeknek a másokra való hagyatkozást is önmagában kockázatnak kell tekinteniük. Az ügyvédeknek általában meg kell győződniük arról, hogy a harmadik fél:

- jó hírnévvel rendelkezik;
- szabályozott, felügyelt és nyomon követett;
- intézkedéseket hozott az ügyfél-átvilágítási és nyilvántartási követelményeknek való megfelelés érdekében;
- rendelkezik az országspecifikus kockázatokra vonatkozó szükséges információkkal a működési helye szerinti országban.

Írott politikák, kontrollmechanizmusok és eljárások

Fontos, hogy az ügyvédek írott politikákkal, kontrollmechanizmusokkal és eljárásokkal rendelkezzenek az irodáik kockázatértékelésének részeként, különösen az ügyfél-átvilágítással kapcsolatban.

Ezek azok a területek, amelyeket fontos vagy hasznos írásban rögzíteni:

- az ügyvéd vagy ügyvédi iroda tudomása a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos legfontosabb kockázatokról;
- a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos kockázatértékelés elvégzéséhez használt források;
- az ügyvédi irodán belül a politikákra és eljárásokra vonatkozó mérlegelési jogkör gyakorlására jogosult személyzet szintje, valamint azok a körülmények, amelyek mellett ez a jogkör gyakorolható;
- az egyszerűsített, szabványos és fokozott átvilágítás tekintetében teljesítendő ügyfél-átvilágítási követelmények (amennyiben a szabványos az egyszerűsített és a fokozott átvilágítás közé esik; általában azokra az esetekre terjed ki, amelyekben potenciális kockázat áll fenn, de nem valószínű, hogy a kockázat realizálódik);
- milyen esetekben engedélyezett az ügyfél-átvilágítási kötelezettségek kiszervezése vagy a másra való hagyatkozás, és annak feltételei;
- hogyan fogja korlátozni a munkavégzést az olyan aktákon, amelyek esetében az ügyfél-átvilágítás nem lett elvégzve;
- milyen körülmények között megengedett a késleltetett ügyfél-átvilágítás;
- mikor fogadnak el készpénzfizetéseket;
- mikor fogadnak kifizetéseket harmadik felektől, illetve mikor teljesítenek kifizetéseket harmadik felek felé;
- a szokásos politikán kívül hozott döntések, például abban az esetben, ha egy ügyféllel vagy ügyvel kapcsolatban további kontrollmechanizmusok bevezetéséről határoznak.

A 45. cikkben foglaltak szerint külön szabályok vonatkoznak a csoporthoz tartozó ügyvédi irodákra (és más kötelezett szolgáltatókra).

45. cikk

(1) A tagállamok a valamely csoporthoz tartozó kötelezett szolgáltatók számára előírják, hogy csoportszintű politikákat és eljárásokat alkalmazzanak, többek között adatvédelmi politikát, valamint az információk csoporton belüli – a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem célját szolgáló – megosztására vonatkozó politikát és eljárásokat. Az említett politikákat és eljárásokat hatékony módon kell végrehajtani, illetve lefolytatni a tagállamokban és harmadik országokban található fióktelepek és többségi tulajdonú leányvállalatok szintjén.

(2) A tagállamok előírják, hogy azok a kötelezett szolgáltatók, amelyek valamely más tagállamban telephelyeket működtetnek, gondoskodjanak arról, hogy e telephelyek tiszteletben tartsák e tagállamnak az ezen irányelvet átültető nemzeti rendelkezéseit.

(3) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a kötelezett szolgáltatóknak olyan harmadik országban van fióktelepük vagy többségi tulajdonú leányvállalatuk, amelyekben a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemre vonatkozó minimumkövetelmények a tagállam által előírtakhoz képest kevésbé szigorúak, a harmadik országban található fióktelep vagy többségi tulajdonú leányvállalat hajtsa végre a tagállami előírásokat, többek között az adatvédelemre vonatkozóan, olyan terjedelemben, ahogy a harmadik ország joga azt lehetővé teszi.

...

(5) A tagállamok előírják, hogy azokban az esetekben, amikor az (1) bekezdésben meghatározott politikák és eljárások végrehajtását, illetve lefolytatását egy harmadik ország joga nem teszi lehetővé, a kötelezett szolgáltatók gondoskodjanak arról, hogy az adott harmadik országban működő fióktelepeik és többségi tulajdonú leányvállalataik kiegészítő intézkedéseket foganatosítsanak a pénzmosás vagy a terrorizmusfinanszírozás kockázatának kezelése érdekében, és tájékoztassák a székhelyük szerinti tagállam illetékes hatóságait. Amennyiben a kiegészítő intézkedések nem elegendőek, a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságainak további felügyeleti intézkedéseket kell foganatosítaniuk, beleértve többek között a pénzügyi csoport felszólítását arra, hogy a fogadó országban ne létesítsen üzleti kapcsolatokat vagy szüntesse meg azokat, valamint adott esetben arra, hogy fejezze be működését a harmadik országban.

Más szóval, amennyiben egy csoport részét képezik, a fióktelepeknek a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem céljából meg kell osztaniuk az információkat a csoporton belül. A fióktelepeknek meg kell felelniük a székhelyük szerinti tagállam pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemre vonatkozó nemzeti rendelkezéseinek is.

Ha a fióktelep olyan harmadik országban található, ahol a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni standardok alacsonyabbak, a fióktelepnek az ügyvédi iroda tagállamának pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni szabályait kell követnie, a harmadik ország helyi joga által megengedett mértékben. Ha a harmadik ország nem engedélyezi az ügyvédi iroda politikáinak és eljárásainak végrehajtását, a fióktelepeknek további pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni intézkedéseket kell alkalmazniuk, és az ügyvédi irodának erről tájékoztatnia kell saját illetékes hatóságait. Amennyiben ezek a kiegészítő intézkedések nem elegendőek, a tagállamnak további felügyeleti intézkedéseket kell hoznia, és szükség esetén fel kell kérnie az ügyvédi irodát a fióktelep bezárására.

Mint mindig, az ügyvédeknek rendszeresen felül kell vizsgálniuk és aktualizálniuk kell csoportszintű politikáikat, kontrollmechanizmusait és eljárásait, és írásos nyilvántartást kell vezetniük a végrehajtott változtatásokról. Az ügyvédeknek írásos nyilvántartást kell vezetniük azokról a lépésekről is, amelyeket annak érdekében tettek, hogy személyzetükkel közöljék a csoportszintű politikákat és azok változásait.

Nyilvántartás

Az írásbeli eljárásoktól függetlenül az irányelv 40. cikke kötelezővé teszi a nyilvántartások vezetését. Ezeket a nyilvántartásokat az ügyféllel való üzleti kapcsolat megszűnését vagy az alkalmi ügylet időpontját követően 5 évig meg kell őrizni. A követelmény kiterjed mind az ügyfél-átvilágításra, mind az ügyletek azonosítására. Az irányelvben 5 év a meghatározott minimális időtartam, de az ügyvédeknek ellenőrizniük kell, hogy helyi szinten szükség van-e hosszabb időre.

Ami az ügyfél-átvilágítást illeti, az ügyvédeknek meg kell őrizniük az ügyfél-átvilágítási követelményeknek való megfeleléshez szükséges dokumentumok és információk másolatát, beleértve – amennyiben rendelkezésre állnak – nemcsak a papíralapú másolatokat, hanem az elektronikus azonosító eszközökkel, releváns bizalmi szolgáltatásokkal vagy bármely más, az érintett nemzeti hatóságok által elfogadott biztonságos, távoli vagy elektronikus azonosítási eljárással szerzett információkat is.

Az ügylettel kapcsolatban az ügyvédeknek meg kell őrizniük az ügyletek bizonylatait és nyilvántartásait, amelyek az ügyletek azonosításához szükséges eredeti dokumentumokból vagy az alkalmazandó nemzeti jog szerint az igazságszolgáltatási eljárásokban elfogadható másolatokból állnak. A nyilvántartásoknak elegendőnek kell lenniük ahhoz, hogy lehetővé tegyék az egyes tranzakciók rekonstrukcióját (beleértve az érintett összegeket és devizatípusokat), hogy bizonyítékként szolgálhassanak egy esetleges büntetőeljárás során.

Amennyiben a nemzeti jog másként nem rendelkezik, az adatokat, bármilyen címen is őrzik, 5 év elteltével törölni kell. Az adatok semmilyen esetben sem őrizhetők meg 10 éven túl.

Társaságok

A társaság önálló jogi személy, de üzleti tevékenységét képviselők útján végzi. Az ügyvédeknek azonosítaniuk kell a társaságot, és ellenőrizniük kell a létezését.

A társaság személyazonossága magában foglalja az alapító okiratát, üzleti tevékenységét és tulajdonosi szerkezetét.

Az ügyvédeknek ellenőrizniük kell:

- a nevét;
- a cégjegyzékszámát vagy más nyilvántartási számát;
- a bejegyzett székhelye címét, és ha ettől eltér, üzleti tevékenységének fő helyét.

Tőzsdén jegyzett társaság esetén az ügyvédeknek a következőket is ellenőrizniük kell:

- a rá vonatkozó jog és az alapító okirata;
- az igazgatótanács (vagy azzal egyenértékű vezető testület) tagjainak és a működéséért felelős vezető személyek teljes neve.

A tőzsdén jegyzett társaságok valószínűleg alacsonyabb kockázattal járnak. Ilyen értékelés esetén elegendő megerősítést szerezni a társaság szabályozott piacon történő jegyzéséről, például:

- az érintett tőzsde honlapja keltezéssel ellátott oldalának másolata, amelyen szerepel a tőzsdei jegyzés;
- a tőzsdei jegyzés fénymásolata egy elismert napilapban;
- elismert elektronikus hitelesítési szolgáltatótól vagy online nyilvántartásból származó információk.

Egy tőzsdén jegyzett társaság leányvállalata esetén az ügyvédeknek az anyavállalat/leányvállalat kapcsolatra vonatkozó bizonyítékra lesz szükségük, például:

- a leányvállalat utolsó benyújtott éves bevallása;
- megjegyzés az anyavállalat vagy leányvállalat utolsó auditált beszámolójában;
- elismert elektronikus hitelesítési szolgáltatótól vagy online nyilvántartásból származó információk;
- az anyavállalat közzétett jelentéseiből, többek között a honlapjukról származó információk.

Ha az ügyvéd az anyavállalat nevében már eljár, a leányvállalat adatainak ellenőrzése céljából a meglévő ügyfél-átvilágítási aktáját is felhasználhatja, feltéve, hogy a meglévő ügyfelet az irányelv előírásainak megfelelően azonosították.

Ha a társaságot nem jegyzik szabályozott piacon, további ellenőrzésre lehet szükség az alábbiak szerint:

- keresés a megfelelő cégnyilvántartásban;
- a társaság létesítő okiratának másolata;
- nyilvántartásba vett auditált beszámolók;
- elismert elektronikus hitelesítési szolgáltatótól származó információk.

Amennyiben egy társaság mindenki számára jól ismert, az ügyvédek úgy ítélik meg, hogy a pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatok szintje alacsony, és az ügyfél-átvilágítási intézkedéseket az adott kockázattal arányos módon alkalmazhatják.

Ha a társaságot az EU-n kívül jegyezték be, akkor is ugyanezekre a dokumentumokra és ellenőrzésekre van szükség. Nyilvánvaló, hogy a kockázatok magasabbak lehetnek, és az ügyvéd fontolóra veheti, hogy a dokumentumokat egy szabályozott szektorbeli személy vagy más olyan szakember hitelesítse, akinek személyazonossága szakmai névjegyzék alapján ellenőrizhető.

Bizalmi vagyonkezelési konstrukciók

Az irányelv 31. cikke kimondja, hogy a bizalmi vagyonkezelési konstrukciókra vonatkozó rendelkezések nemcsak a bizalmi vagyonkezelésre vonatkoznak, hanem a „Treuhand” vagy a

„fideicomiso” bizonyos formáira is, „amennyiben az ilyen megállapodások hasonló struktúrával, illetve feladatokkal rendelkeznek. A tagállamok meghatározzák azokat a jellemzőket, amelyek révén megállapítják, hogy a jogi megállapodások a tagállami jog alapján szabályozott jogi megállapodások tekintetében a bizalmi vagyongazdálkodáshoz hasonló struktúrával vagy funkciókkal rendelkeznek-e”. Az ügyvédeknek ezért ellenőrizniük kell, hogy léteznek-e a tagállamukban ilyen elismert bizalmi vagyongazdálkodási konstrukciók vagy ahhoz hasonló megállapodások.

A 3. cikk (6) bekezdése – lásd később a „Tényleges tulajdonlás” részben – meghatározza a bizalmi vagyongazdálkodási konstrukciók esetében a tényleges tulajdonosok listáját. Az angolszász jogban a bizalmi vagyongazdálkodási konstrukció nem rendelkezik jogi személyiséggel, és ezért önmagában nem lehet ügyfél. Az ügyfél a 3. cikk (6) bekezdésében meghatározott felek egyike lehet, mint például:

- a vagyonrendelő;
- a vagyongazdálkodó(k);
- a vagyongazdálkodást ellenőrző személy(ek) vagy;
- egy vagy több kedvezményezett.

Annak meghatározása, hogy e csoportok közül melyik lehet ügyfél, eldönti, hogy az ügyvédnek kivel szemben áll fenn gondossági kötelezettsége, és ki részesül a tanácsadásban.

TÉNYLEGES TULAJDONLÁS

A 3. cikk 6. pontja meghatározza, hogy mit kell érteni tényleges tulajdonos alatt, ami a következő részek szempontjából létfonosságú:

3. cikk

6. „tényleges tulajdonos”: minden olyan természetes személy, aki az ügyfél végső tulajdonosa, vagy végső irányítást gyakorol fölötte, és/vagy azon természetes személy(ek), aki(k)nek nevében valamely ügyletet végrehajtanak, vagy valamely tevékenységet folytatnak, beleértve legalább a következőket:

a) gazdasági társaságok esetében:

i. azon természetes személy(ek), aki(k) valamely jogi entitás részvényei vagy szavazati jogai megfelelő százalékának, vagy megfelelő tulajdonosi érdekeltségnek közvetlen vagy közvetett tulajdonosaként – beleértve a bemutatóra szóló részvények birtoklását is –, illetve más módon gyakorolt irányítás révén a jogi személy végső tulajdonosa(i), vagy afölött végső irányítást gyakorol(nak), amennyiben ez a jogi személy nem a szabályozott piacon jegyzett olyan társaság, amelyre az uniós jognak megfelelő adatközlési követelmények vagy azokkal egyenértékű nemzetközi standardok vonatkoznak, amelyek garantálják a tulajdonosi információk megfelelő szintű átláthatóságát.

Közvetlen tulajdonlásra utal, ha valamely természetes személynek 25 % plusz egy részvénynek megfelelő részvényesi részesedése vagy több mint 25 %-os tulajdonosi érdekeltsége van az ügyfélben. Közvetett tulajdonlásra utal, ha természetes személy(ek) irányítása alatt álló valamely gazdasági társaságnak, vagy ugyanazon természetes személy(ek) irányítása alatt álló több gazdasági társaságnak 25 % plusz egy részvénynek megfelelő részvényesi részesedése vagy több mint 25 %-os tulajdonosi érdekeltsége van az ügyfélben. Ez nem sérti a tagállamok azon jogát, hogy úgy döntsenek, hogy az említetteknel alacsonyabb százalékarány is utalhat tulajdonlásra vagy irányításra. A más módon gyakorolt irányítás megléte többek között a 2013/34/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 22. cikkének (1)–(5) bekezdésében szereplő kritériumokkal összhangban állapítható meg;

ii. amennyiben valamennyi lehetőség kimerítése után az i. alpont alapján egyetlen személy sem határozható meg és nincs ok gyanúra, illetve ha bármilyen kétség merül fel azzal kapcsolatban, hogy a meghatározott személy(ek) a tényleges tulajdonos(ok), akkor a vezető tisztségviselő(k) tisztét betöltő természetes személy(ek) tekintendő(k) tényleges tulajdonosnak; a kötelezett szolgáltatóknak nyilvántartást kell vezetniük az i. alpont, valamint ezen alpont szerinti, a tényleges tulajdonos azonosítása érdekében meghozott intézkedésekről;

b) bizalmi vagyonkezelés esetében az összes következő személy:

i. a vagyonrendelő(k);

ii. a vagyonkezelő(k);

iii. adott esetben a vagyonkezelést ellenőrző személy(ek);

iv. a kedvezményezettek vagy abban az esetben, ha a társulás jellegű jogi megállapodás vagy jogi entitás hasznát élvező egyének kiléte még nincs meghatározva, azon személyek csoportja, akiknek legfőbb érdeke a társulás jellegű jogi megállapodás vagy jogi személyt létrehozása, illetve működése;

v. bármely más természetes személy, aki a kezelt vagyon felett közvetlen vagy közvetett tulajdonlás révén vagy más módon végső irányítást gyakorol;

c) jogi entitások, például alapítványok, valamint a_bizalmi_vagyonkezeléshez_hasonló, társulás_jellegű_jogi_megállapodás_esetében_a_b) pontban_említettekhez_hasonló_pozíciót_betöltő természetes_személy(ek)e)t;

Az irányelv 30. és 31. cikke azon különböző szervezetek tényleges tulajdonosával foglalkozik, amelyek az ügyvédi irodák ügyfelei lehetnek, mivel fontos, hogy az ügyvédek megértsék, kik azok a valódi személyek, akik egy adott ügylet mögött állnak, függetlenül attól, hogy milyen szervezet jelenik meg ügyfélként.

A 30. cikk értelmében a tagállamoknak tényleges tulajdonosi nyilvántartással kell rendelkezniük, amelyhez (többek között) az ügyvédek hozzáférhetnek. Ezek természetesen csak az EU-ban bejegyzett szervezetek adatait tartalmazzák, az EU-n kívüli szervezetekét nem. Bár a nyilvántartás kötelező, más szempontok önkéntesek, például az, hogy díjat számítanak-e fel a nyilvántartásból származó információkért, vagy hogy bizonyos információk nyilvánosságra hozatala súlyos kockázatoknak tenné-e ki a tényleges tulajdonost.

A 30. cikk (8) bekezdése azt is hangsúlyozza, hogy a kockázatalapú megközelítés azt jelenti, hogy az ügyvéd nem hagyatkozhat kizárólag a nyilvántartásból származó információkra.

Általánosságban, függetlenül attól, hogy a szervezet az EU-ban vagy azon kívül van-e bejegyezve, az ügyvédnek a következő információkra van szüksége a szervezettől mint ügyféltől:

- a szervezet neve, bejegyzésének helye, cégjegyzékszama, bejegyzett székhelye és üzleti tevékenységének fő helye;
- az igazgatótanács vagy azzal egyenértékű vezető testület tagjainak teljes neve;
- a működésért felelős vezető személyek;
- a szervezetre vonatkozó jog;
- a jog szerinti tulajdonosok;
- a tényleges tulajdonosok, beleértve a részvényeken, szavazati jogokon, tulajdonosi érdekeltségeken, bemutatóra szóló részvényeken vagy más módon gyakorolt irányítás révén keresztül történő részesedést;
- az irányítási dokumentumok.

Nyilvánvalóan tudatni kell az ügyféllel, hogy amennyiben a fenti adatok bármelyikében változás áll be az üzleti kapcsolat során, a változásokról értesítenie kell az ügyvédet, mivel azok hatással lehetnek a kockázatértékelésre.

A 31. cikk foglalkozik a bizalmi vagyonkezeléssel és egyéb jellegű jogi megállapodásokkal, amilyen például a „fiducie”, a „Treuhand” vagy a „fideicomiso”, amennyiben az ilyen megállapodások hasonló struktúrával, illetve feladatokkal rendelkeznek.

A 31. cikk (1) bekezdésének második albekezdése tartalmazza ezt a kötelezettséget az EU-n belüli bizalmi vagyonkezelési konstrukciókra vonatkozóan:

31. cikk (1) bekezdés

A tagállamok előírják, hogy a területükön működő, kifejezett bizalmi vagyonkezelés esetében a vagyonkezelők megfelelő, pontos és naprakész információt szerezzenek és tartsanak nyilván a kezelt vagyon tekintetében tényleges tulajdonosaira vonatkozóan. Ezen információk körébe tartozik:

- a) a vagyonrendelő(k)nek;
- b) a vagyonkezelő(k)nek;
- c) (adott esetben) a vagyonkezelést ellenőrző személy(ek)nek;
- d) a kedvezményezetteknek vagy a kedvezményezettek csoportjának;
- e) a kezelt vagyon fölött tényleges irányítást gyakorló bármely más természetes

Ezt az információt annak a tagállamnak a tényleges tulajdonosi nyilvántartásában is fel kell tüntetni, amelyben a vagyonkezelő (vagy azzal egyenértékű személy) lakóhellyel rendelkezik vagy letelepedett. Ha azonban a vagyonkezelő (vagy azzal egyenértékű személy) lakóhelye az EU-n kívül található, az információt annak a tagállamnak a tényleges tulajdonosi nyilvántartásában kell feltüntetni, amelyben a vagyonkezelő (vagy azzal egyenértékű személy) üzleti kapcsolatot létesít vagy ingatlant szerez a bizalmi vagyonkezelési konstrukció nevében.

A tényleges tulajdonosi nyilvántartással kapcsolatban már említettekkel azonos feltételek vonatkoznak az információkhoz való hozzáférésre, beleértve azt is, hogy a kockázatalapú megközelítés azt jelenti, hogy az ügyvéd nem támaszkodhat kizárólag a nyilvántartásból származó információkra.

Az ügyvéd által az ügyféltől beszerzendő információ mennyisége attól függ, hogy az ügyvéd milyen szerepet tölt be. Ha az ügyvéd hozza létre vagy kezeli a bizalmi vagyonkezelési konstrukciót, a társaságot vagy más jogi személyt, vagy annak vagyonkezelőjeként vagy igazgatójaként jár el, az ügyvédnek meg kell értenie a struktúra mögött álló általános célt és a struktúrában szereplő pénzeszközök származását, valamint azonosítani kell tudni a tényleges tulajdonosokat és az irányítást gyakorló személyeket.

Annak az ügyvédnek, aki más szolgáltatásokat nyújt (pl. székhelyként jár el) egy bizalmi vagyonkezelési konstrukció, gazdasági társaság vagy más jogi személy számára, elegendő információt kell szereznie ahhoz, hogy azonosítani tudja a tényleges tulajdonosokat és az irányítást gyakorló személyeket.

A nem vagyonkezelőként eljáró ügyvéd megfelelő körülmények között hagyatkozhat egy másik jogi szakember vagy könyvelő, bizalmi vagyonkezelési tevékenységet végző, illetve társasági szolgáltató által készített összefoglalóra, vagy magának a bizalmi vagyonkezelési megállapodásnak a releváns kivonataira annak érdekében, hogy az ügyvéd azonosítani tudja a vagyonrendelőt, a vagyonkezelőket, a vagyonkezelést ellenőrző személyt (ha van ilyen), a kedvezményezetteket vagy a tényleges irányítást gyakorló természetes személyeket.

Természetesen a tényleges tulajdonos ügyfél-átvilágítási folyamata során körültekintően kell eljárni. Az ügyfél lehet például meghatalmazással rendelkező vagy csődgondnoki minőségben eljáró meghatalmazott. Az ügyvédeknek figyelniük kell arra a lehetőségre, hogy az állítólagos megbízotti kapcsolatokat csalás elősegítésére használják fel.

Arányos megközelítés ajánlott. Például egy összetett társaság esetében aránytalan lenne független átvizsgálásokat végezni több szervezetnél a vállalati lánc több szintjén annak megállapítása érdekében, hogy egy személy – azáltal, hogy nagyon kis érdekeltségeket halmoz fel különböző szervezetekben –, végül több mint 25%-os érdekeltséget ér-e el az ügyféltársaságban. Ehelyett az ügyvédeknek meg kell elégedniük azzal, hogy átfogó ismeretekkel rendelkeznek az ügyféltársaság tulajdonosi és irányítási struktúrájáról.

Mind a 30., mind a 31. cikk tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek előírják az eltérések bejelentését, ami azt jelenti, hogy a kötelezett szolgáltatóknak jelenteniük kell minden olyan eltérést, amelyet a tényleges tulajdonosokra vonatkozó, a központi nyilvántartásokban

rendelkezésre álló információk és a tényleges tulajdonosokra vonatkozó, kötelezett szolgáltatóként rendelkezésükre álló információk között találnak. Ez vonatkozik a társasági és más tényleges tulajdonosi nyilvántartásokra vonatkozó információkra.

Nincs az ilyen eltérések aktív feltárására vonatkozó kötelezettség, és a kötelezettség nem vonatkozik azokra az esetekre sem, amikor az információ az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartás hatálya alá tartozik, vagy ha az eltérés nem lényeges (például a teljes név helyett csak a középső név kezdőbetűje tér el). Az eltérésre először felhívható az ügyfél figyelme, hogy lehetősége legyen gyorsan javítani az eltérést. Ha olyan döntés születik, hogy egy eltérést nem jelentenek be, például azért, mert az nem lényeges, akkor is tanácsos rögzíteni, hogy milyen lépéseket tettek.

KIEMELT KOCKÁZATOT JELENTŐ HARMADIK ORSZÁGOK

Az irányelv 18a. cikke részletes utasításokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy miként kell kezelni a kiemelt kockázatot jelentő harmadik országokból érkező ügyfeleket. A Bizottság feladata, hogy az uniós pénzügyi rendszer integritásának védelme érdekében azonosítsa azokat az országokat, amelyek pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni rendszere stratégiai hiányosságokkal rendelkezik. A [legfrissebb listát](#) 2020. május 7-én állították össze. A jegyzékben szereplő országok listáját az 1. melléklet tartalmazza.

Az országekockázati tényezők nyilvánvalóan kiemelkedő szerepet játszanak az átfogó kockázatértékelésben. Azonban annak is tükröződnie kell a kockázatértékelésben, ha az ügyfelek vagy az ügyfelek tényleges tulajdonosai alacsony kockázatú joghatóságokban telepedtek le vagy végzik üzleti tevékenységüket.

Az ügyvédeknek figyelembe kell venniük, hogy lehetnek más olyan joghatóságok is, amelyek magas pénzmosási kockázatot jelentenek, de nem szerepelnek az Európai Bizottság „kiemelt kockázatot jelentő harmadik országok” jegyzékében. További hasznos források lehetnek például a Transparency International (a korrupció elleni küzdelemmel foglalkozó globális nem kormányzati szervezet) által biztosított korrupciós rangsorok, valamint a Világbank által évente összeállított jelentések.

Továbbá, bár ez a szakasz a kiemelt kockázatot jelentő listán szereplő országokkal foglalkozik, lehetnek olyan országok, egyének vagy csoportok is, amelyek a III. melléklet 3. pontjában említett „szankciók, embargók vagy hasonló intézkedések” hatálya alá tartoznak, és amelyek esetében fokozott átvilágításra is szükség lesz. Az EU és az Egyesült Nemzetek, valamint az egyes tagállamok vezetnek ilyen jegyzékeket.

A kiemelt kockázatot jelentő harmadik országok esetében a fokozott átvilágításhoz szükséges, a 18a. cikkben felsorolt további tényezők elsősorban az ügyféltől kért további információkra és a kapcsolat további nyomon követésére összpontosítanak.

KIEMELT KÖZSZEREPLŐK

A kiemelt közszereplő meghatározását az irányelv 3. cikkének 9. pontja tartalmazza:

3. cikk

9. „kiemelt közszereplő”: olyan természetes személy, aki fontos közhivatalt tölt vagy töltött be, ideértve az alábbiakat:

- a) államfők, kormányfők, miniszterek és miniszterhelyettesek vagy államtitkárok;
- b) országgyűlési képviselők vagy hasonló jogalkotó szervek tagjai;
- c) a politikai pártok irányító szerveinek tagjai;
- d) a legfelsőbb bíróságok, alkotmánybíróságok és magas rangú bírói testületek tagjai, akiknek a döntései ellen – kivételes körülményektől eltekintve –nem lehet fellebbezni;
- e) a számvevőszékek és a központi bankok igazgatósági tagjai;
- f) nagykövetek, ügyvivők és a fegyveres erők magas rangú tisztviselői;
- g) állami tulajdonú vállalatok igazgatási, irányító vagy felügyelő testületének tagjai;
- h) nemzetközi szervezetek igazgatói, igazgatóhelyettesei, vezetőtestületi tagjai vagy ezzel egyenértékű funkciót betöltő személyek;

Az a)–h) pontban említett közhivatalok egyikébe sem értendők bele a középszereplői és a beosztotti pozíciót betöltő személyek;

Azért helyeződik hangsúly a kiemelt közszereplőkre, mert az OECD-tagállamok attól tartanak, hogy politikai pozíciójukat arra használták fel, hogy korrump módon gazdagítsák magukat. Egy kapcsolat akkor is kiemelt közszereplői kapcsolatnak minősül, ha a kiemelt közszereplő egy ügyfél tényleges tulajdonosa, vagy ha az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa egy kiemelt közszereplő családtagja vagy azzal közeli kapcsolatban álló személy. Az irányelv a családtagokat és a velük közeli kapcsolatban álló személyeket is meghatározza a következőképpen:

3. cikk

10. „családtagok” a következők:

- a) a kiemelt közszereplő házastársa vagy a kiemelt közszereplő házastársnak megfeleltethető hozzátartozója;
- b) a kiemelt közszereplő gyermekei, azok házastársa, illetve a kiemelt közszereplő gyermekei házastársnak megfeleltethető hozzátartozója;
- c) a kiemelt közszereplő szülei;

11. „közeli kapcsolatban álló személyek”:

- a) azon természetes személyek, akikről tudott, hogy a kiemelt közszereplővel közösen valamely jogi entitás vagy társulás jellegű jogi megállapodás tényleges tulajdonosai vagy vele

szoros üzleti kapcsolatban állnak;

b) azon természetes személyek, akik egyedüli tényleges tulajdonosai egy olyan jogi entitásnak vagy társulás jellegű jogi megállapodásnak, amelyről tudott, hogy valójában a kiemelt közszereplő javára hozták létre.

Az irányelv 20. cikke meghatározza azokat a különleges fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket, amelyeket az ügyvédnek a kiemelt közszereplőkkel kapcsolatban meg kell hoznia:

1. Rendelkezzenek megfelelő kockázatkezelési rendszerekkel, ezen belül kockázatalapú eljárásokkal annak megállapításához, hogy az ügyfél vagy az ügyfél tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplő-e

Az ügyvédeknek nem kell kiterjedt vizsgálatokat folytatniuk annak megállapítása érdekében, hogy egy személy kiemelt közszereplő-e. Elegendő figyelembe venni az ügyvéd birtokában lévő vagy közismert információkat. Számos ügyvédi iroda olyan előfizetői szolgáltatásokat vesz igénybe, amelyek alapján kiemelt közszereplői adatbázisokban végezhetnek ellenőrzéseket. Az, hogy milyen lépéseket kell tenni, az ügyvédi iroda átfogó kockázatértékelésétől függ.

Mivel globális szinten a kiemelt közszereplők köre széles és folyamatosan változik, az alábbi alapvető tények bizonyítékkul szolgálhatnak:

- az ügyvéd kormányzati számláról kap pénzt;
- az ügyfél vagy egy vele kapcsolatban álló személy hivatalos fejléces levélen folytat levelezést;
- tudósítások és internetes keresések.

Az ügyvédeknek azt sem kell aktívan vizsgálniuk, hogy az ügyfél tényleges tulajdonosai kiemelt közszereplők-e. Amennyiben azonban egy tényleges tulajdonos közismerten kiemelt közszereplő, az ügyvédeknek kockázatalapú megközelítés alapján kell mérlegelniük, hogy adott esetben milyen további intézkedéseket kell hozni az ügyféllel való munka során.

2. Szerezzék meg a vezető tisztségviselők jóváhagyását a kiemelt közszereplőkkel való üzleti kapcsolatok létesítéséhez vagy folytatásához

A „vezető tisztségviselő” fogalmát a 3. cikk 12. pontja úgy határozza meg, mint „olyan tisztségviselő vagy alkalmazott, aki megfelelő ismeretekkel rendelkezik arra vonatkozóan, hogy az intézmény milyen mértékben van kitéve pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatoknak és megfelelő vezetői hatáskörrel rendelkezik ahhoz, hogy a kockázati kitettséget befolyásoló döntéseket hozzon”. Nem feltétlenül kell az ügyvédi iroda igazgatótanácsnak megfelelő testülete tagjának lennie, és így lehet:

- egy irodai csoport vezetője;
- az adott akta kapcsán nem érintett partner;

- az adott aktát felügyelő partner;
 - az irodában a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemnek való megfelelésért felelős személy;
 - az ügyvezető partner.
3. Tegyenek megfelelő intézkedéseket a kiemelt közszereplőkkel való üzleti kapcsolatok vagy ügyletek tárgyát képező vagyon és pénzeszközök származásának megállapítása érdekében

A „pénzeszközök származása” eltér a „vagyon származásától”. A „pénzeszközök származása” arra a helyre vonatkozik, ahonnan az ügyfél pénzeszközeit küldik, valamint arra, hogy az ügyfél hogyan és honnan szerezte a pénzt annak érdekében, hogy azt elküldhesse. A „vagyon származása” arra vonatkozik, hogy az ügyfél vagyonának egésze vagy teljes eszközállománya hogyan keletkezett – például öröklés, ingatlanértékesítés vagy befektetési nyereség révén. A „vagyon származásának” értékelése alapvető fontosságú a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatos értékeléshez.

Ha a személy ismert kiemelt közszereplő, pénzügyi érdekeltségei már nyilvánosan hozzáférhetők lehetnek. Ellenkező esetben az ügyfélnek feltett kérdéseknek elegendőnek kell lenniük, az összes lépés szokásos rögzítése mellett. A pénzeszközök vagy a vagyon származásának igazolására elfogadott dokumentáció típusának az ügyfél pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatának szintjétől kell függenie. Minél nagyobb a kockázat, az ügyvédnek annál átfogóbb és megbízhatóbb dokumentumokat kell beszereznie. A figyelembe veendő dokumentumfajták a következők: bankszámlakivonatok, végrendeletek, teljes fizetési jegyzékek, az ügyfélnek kifizetett pénzeszközöket tartalmazó auditált pénzügyi kimutatások, adásvételi megállapodások, egyéb ügyletek nyugtái, részvénytőkéből, üzleti tevékenységekből, hagyatékából vagy ajándékból származó jövedelem igazolása.

Az alacsony vagy közepes kockázatú ügyfél vagyona származásának ellenőrzése nem feltétlenül jelent többet, mint a kérdések feltevését és a válaszok rögzítését. A kockázat növekedésével a feltett kérdések és a kért dokumentáció szintjének is növekednie kell.

Bár ez a tanács itt a kiemelt közszereplőkre vonatkozó fejezetben szerepel, az ügyvédeknek bármely üzleti kapcsolat folyamatos nyomon követésének részeként érdemes fontolóra venniük, függetlenül attól, hogy a kapcsolat magas kockázatú-e vagy sem. Amint azt korábban említettük, a pénzeszközök származásának ellenőrzése általában hasznos gyakorlati eszköz az ügyvédi iroda védelmére.

4. Kísérjék folyamatosan fokozott figyelemmel ezeket az üzleti kapcsolatokat

Fokozott figyelemmel követés például annak biztosítása lenne, hogy az ügyfél által kifizetett pénzeszközök a megjelölt számláról származzanak, és az ügyfél ismert vagyonával arányos összegre vonatkozzanak. Ha nem így van, további kérdéseket kell feltenni.

SZEMÉLYESEN NEM JELEN LÉVŐ ÜGYFELEK

Ha az ügyfél természetes személy, és személyazonosítás céljából fizikailag nincs jelen, ezt a tényezőt figyelembe kell venni a pénzmosás vagy a terrorizmusfinanszírozás kockázati szintjének, valamint a fokozott átvilágítási intézkedések ebből következő mértékének értékelésekor.

Nyilvánvaló, hogy a nem természetes személy ügyfél személyazonosítás céljából soha nem lehet személyesen jelen, és megbízott fogja képviselni. Bár az ilyen ügyfél megbízottjaival való személyes találkozók hiánya kockázati tényező, ez nem jelenti automatikusan azt, hogy fokozott átvilágítást kell elvégezni. Az általános kockázatot kell értékelni.

FIGYELMEZTETŐ JELZÉSEK

A fent említett elismert kategóriákon kívül számos olyan, általában figyelmeztető jelzésnek nevezett körülmény áll fenn, amely fel kell keltse az ügyvéd figyelmét.

Ezek ugyancsak a már említett három kockázati kategóriába sorolhatók: ügyfél, ügylet, földrajzi terület. Az alábbi példákat a CCBE, a Nemzetközi Ügyvédi Kamara (IBA) és az Amerikai Ügyvédi Kamara (ABA) által 2014-ben közzétett „[A lawyer's guide to detecting and preventing money laundering](#)” (Útmutató ügyvédek számára a pénzmosás felderítéséhez és megelőzéséhez) c. kiadványból választottuk, amelyet a benne szereplő figyelmeztető jelzések miatt érdemes teljes egészében elolvasni. Földrajzi példák a kiemelt kockázatot jelentő harmadik országról szóló előző szakaszban találhatók.

Ügyfél

- közvetítők alkalmazása alapos ok nélkül;
- személyes kapcsolat kerülése alapos ok nélkül;
- vonakodás az ügylet végrehajtásához szükséges információk, adatok és dokumentumok nyilvánosságra hozatalától;
- hamis vagy hamisított dokumentumok használata;
- az ügyfél olyan üzleti vállalkozás, amely nem található meg az interneten;
- az ügyfél szokatlanul jól ismeri az elégséges ügyfélazonosításra, adatbevitelre és gyanús ügyletek bejelentésére vonatkozó általános törvényi előírásokat, vagy ismételt kérdéseket tesz fel a kapcsolódó eljárásokkal kapcsolatban;
- a felek között nyilvánvaló üzleti ok nélküli vagy a végrehajtáshoz szokatlanul hosszú kapcsolat áll fenn
a felek nem azonosak a műveletet ténylegesen irányító személyekkel

Ügylet

- nincs megfelelő magyarázat a készpénzhasználatra;
- a pénzeszközök származása szokatlan, pl. több bankszámla, külföldi bankszámlák, magasabb kockázatú országban keresztüli átutalások;
- nincs megfelelő magyarázat a szokatlanul rövid futamidőre vagy a jelzáloghitelek ismételt, jelentős összegű visszafizetésére az eredetileg megállapított lejáratú időpont előtt;
- nincs megfelelő magyarázat az átruházott eszközökhöz kapcsolódó túlzottan magas vagy alacsony árra;
- nincs megfelelő magyarázat egy nagy összegű pénzügyi tranzakcióra, különösen akkor, ha azt egy nemrégiben alapított vállalkozás kéri, amennyiben azt nem indokolja a vállalati cél vagy az ügyfél tevékenysége;
- a pénzeszközök származása szokatlan, mivel harmadik fél nyilvánvaló kapcsolat nélkül finanszírozást nyújt az ügyletnek vagy a díjakhoz/adókhöz

Földrajzi terület

- olyan országok/területek, amelyek hiteles források szerint terroristák tevékenységét finanszírozzák vagy támogatják, vagy területükön ismert terrorista szervezetek működnek;
- olyan országok, amelyekben hiteles források szerint jelentős a szervezett bűnözés, a korrupció vagy az egyéb büntetendő cselekmények, beleértve a tiltott kábítószer forrás- vagy tranzitországaikat, az emberkereskedelmet és -csempészetet, valamint az illegális szerencsejátékokat;
- olyan országok, amelyek nemzetközi szervezetek, például az EU vagy az ENSZ által megállapított szankciók, embargók vagy hasonló intézkedések hatálya alá tartoznak;
- olyan országok, amelyek hiteles források szerint gyenge irányítási, bűnüldözési és szabályozási rendszerrel rendelkeznek, beleértve az FATF nyilatkozataiban gyenge pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás elleni rendszereket alkalmazó országként azonosított országokat is, és amelyek esetében a pénzügyi intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk az üzleti kapcsolatokra és az ügyletekre

A TECHNOLÓGIA HASZNÁLATA

Az ügyvédek az alábbiak szerint használhatnak technológiai megoldásokat ügyfél-átvilágítási kötelezettségeik teljesítéséhez:

- az egyén személyazonosságának ellenőrzésére szolgáló elektronikus eszközök;
- cégnyilvántartás és tényleges tulajdonlás ellenőrzésére szolgáló eszközök;

- elektronikus eszközök, amelyekkel kiszűrhetők az ügyfeleket érintő szankciók, a kiemelt közszereplői státuszuk, a velük kapcsolatban a médiában megjelenő kedvezőtlen hírek.

Ezek használata nem mentesíti az ügyvédeket a személyes felelősség alól, amely mindvégig terheli az ügyvédet. Ennek eredményeként az ügyvédi irodák eszközöket használó alkalmazottainak megfelelő képzésben kell részesülniük, és maguknak az ügyvédeknek mélyrehatóan meg kell érteniük az eszközök működését.

A személyazonosság ellenőrzésére szolgáló elektronikus eszközök használatával az iroda erőforrást takaríthat meg, és azok ugyanolyan biztonságosak vagy akár még biztonságosabbak is lehetnek, mint a hagyományos papíralapú dokumentumok. Az ügyvédeknek azonban figyelniük kell a különböző kockázatokra:

- kiber- és adatbiztonság;
- csalás;
- beviteli hibából eredő emberi hiba lehetősége;
- az ügyfél vagy az ügylet által jelentett kockázat szintje;
- az okmányt bemutató ügyfél és a megtalált elektronikus személyazonosság összekapcsolásának szükségessége;
- az elektronikus szolgáltató által használt források aktuális jellege, megbízhatósága és sokfélesége;
- a szolgáltató megbízhatósága, függetlensége és átláthatósága, továbbá olyan szempontok, hogy állami hatóság által tanúsított-e vagy állami rendszer része-e, tagja-e valamely elismert ágazati szervnek, és megfelel-e az adott területre vonatkozó elismert nemzetközi szabványoknak.

A cégnyilvántartások és tényleges tulajdonlás ellenőrzésére szolgáló eszközök használata során a kockázati szintnek kell meghatározni, hogy szükség van-e független bizonyítékok felkutatására, mivel ezeket a nyilvántartásokat általában maguktól a szervezetektől származó adatok felhasználásával állítják össze. Előfordulhat az is, hogy a nyilvántartásba vett információk nem adnak teljes képet, és ügyelni kell az adatok aktualizálásának gyakoriságára is.

Ami az ügyfeleket érintő szankciók, a kiemelt közszereplői státuszuk és a velük kapcsolatban a médiában megjelenő kedvezőtlen hírek kiszűrését illeti, ismét a kockázat szintje lesz a meghatározó tényező. Alacsonyabb kockázatú esetekben vagy irodáknál az ingyenes vagy kész megoldások elfogadhatók lehetnek. A magasabb kockázatú esetekben meg kell vizsgálni, hogy az átvilágításnak milyen széles körűnek kell lennie (például a tényleges tulajdonosok, a társaságok igazgatói), meg kell vizsgálni annak gyakoriságát és az alkalmazott rendszerek megbízhatóságát a bevétel, az információk keletkezése óta eltelt idő és az adatok teljessége tekintetében. Egy megfelelő szűrőeszköznek képesnek kell lennie arra, hogy szűrjön és azonosítsa kisebb módosításokkal rendelkező, például fordított sorrendben lévő vagy részleges szöveget és

rövidítéseket, vagy nem latin betűkkel írt neveket és más adatkészleteket, mint például kínai karaktereket vagy kereskedelmi kód adatait.

BEJELENTÉSI KÖTELEZETTSÉGEK

Bevezetés

A gyanús ügyletek bejelentése a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem irányelv által létrehozott rendszerének központi eleme. Az elsődleges kötelezettség a 33. cikkből ered:

33. cikk

(1) A tagállamok előírják a kötelezett szolgáltatók és adott esetben igazgatóik és munkavállalóik számára, hogy teljes mértékben működjenek együtt a következők révén:

a) saját kezdeményezésükre a pénzügyi információs egység haladéktalan tájékoztatása – például jelentés benyújtása révén –, ha a kötelezett szolgáltató tudomására jut, vagy feltételezi, illetve alapos gyanú merül fel arra vonatkozóan, hogy bizonyos pénzeszközök – tekintet nélkül az érintett pénzösszeg nagyságára – büntetendő cselekményből befolyt jövedelemből származnak vagy terrorizmus finanszírozásához kapcsolódnak, valamint ilyen esetben azonnali válaszadás a pénzügyi információs egység további információt igénylő kérésére; és

b) a pénzügyi információs egység kérelme alapján, annak minden szükséges információval való közvetlen ellátása.

Minden gyanús ügyletet jelenteni kell, beleértve a megkísérelt ügyleteket is.

A 2. cikk (1) bekezdése 3. pontjának b) alpontja alá tartozó ügyvédekre a következő különös rendelkezések vonatkoznak:

34. cikk

(1) A 33. cikk (1) bekezdésétől eltérve, a 2. cikk (1) bekezdése 3. pontjának a), b) és d) alpontjában említett kötelezett szolgáltatók esetében a tagállamok kijelölhetik az érintett szakmának egy megfelelő önszabályozó testületét mint a 33. cikk (1) bekezdésében említett információkról tájékoztatandó hatóságot.

A (2) bekezdés sérelme nélkül, a kijelölt önszabályozó testület az e bekezdés első albekezdésében említett esetekben haladéktalanul és szűrés nélkül továbbítja az információkat a pénzügyi információs egységnek.

(2) A tagállamok nem alkalmazzák a 33. cikk (1) bekezdésében megállapított kötelezettségeket a közjegyzőkre, független jogi hivatások képviselőire, könyvvizsgálókra, külső könyvelőkre és adótanácsadókra, e mentesség azonban szigorúan csak azokra az információkra vonatkozik, amelyeket valamely ügyfelük hoz tudomásukra vagy valamely ügyfelükről szerzik be az ügyfél jogi helyzetének megállapításakor vagy az ügyfélnek az igazságszolgáltatási eljárásban vagy azzal kapcsolatban történő védelme vagy képviselésének ellátása során, ideértve az eljárás

megindítására vagy az attól való elállásra vonatkozó tanácsadást, attól függetlenül, hogy az ilyen információ kézhezvételére vagy megszerzésére ezen eljárás előtt, alatt vagy után kerül sor.

Összefoglalva, ez a két rendelkezés előírja az ügyvéd számára, hogy tájékoztassa a nemzeti pénzügyi információs egységet (FIU), ha az ügyvéd „tudomására jut, vagy feltételezi, illetve alapos gyanú merül fel arra vonatkozóan”, hogy az ügylet részét képező pénzeszközök büntetendő cselekményből származó bevételek, vagy terrorizmus finanszírozásához kapcsolódnak. A tagállamok engedélyezhetik az ügyvédi kamarák számára, hogy átvállalják a bejelentési kötelezettséget, ami egyes tagállamokban meg is történt. Az ügyvédek csak nagyon korlátozott körülmények között mentesülhetnek a bejelentési kötelezettség alól – amikor ügyfelük jogi helyzetét vizsgálják, vagy igazságszolgáltatási eljárásban védik vagy képviselik az ügyfelet.

Az ügyvéd csak nagyon korlátozott körülmények között járhat el az ügyfél érdekében azt követően, hogy gyanús ügyletre vonatkozó bejelentést tett a FIU-nak:

35. cikk

(1) A tagállamok előírják a kötelezett szolgáltatók számára, hogy mindaddig ne hajtsák végre azokat az ügyleteket, amelyekkel összefüggésben tudomásuk van arról, illetve azt feltételezik, hogy az ügylet büntetendő cselekményből származó jövedelemmel vagy terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos, amíg végre nem hajtják a 33. cikk (1) bekezdése első albekezdésének a) pontja szerinti intézkedéseket, és amíg nem teljesítik a pénzügyi információs egység vagy az illetékes hatóságok által az érintett tagállam jogával összhangban esetlegesen adott bármely további utasítást.

(2) Amennyiben az (1) bekezdésben említett ügyletek végre nem hajtása nem lehetséges, vagy végrehajtásuk valószínűleg akadályozná a gyanús ügylet kedvezményezettjeinek felderítését, a kötelezett szolgáltatók az ügylet végrehajtását követően haladéktalanul értesítik a pénzügyi információs egységet.

Végezetül az ügyvédnek nyilvánvalóan meg kell ismernie a gyanús ügyletek FIU-nak való bejelentésére vonatkozó nemzeti eljárásokat.

A bejelentési kötelezettségek – köztük a tájékoztatás tilalma, amelyet az alábbiakban külön tárgyalunk – és az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartás közötti kapcsolat később, az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartásról szóló szakaszban szerepel.

Tájékoztatás

A bejelentési kötelezettségeknek létezik egy olyan vonatkozása, amely nagyon jelentős az ügyvédek számára, és ez a 39. cikk tájékoztatásra vonatkozó rendelkezése:

39. cikk

(1) A kötelezett szolgáltatók, valamint igazgatóik és alkalmazottaik nem tájékoztathatják sem az érintett ügyfelet, sem egyéb harmadik feleket arról, hogy a 33. vagy a 34. cikkel összhangban adatok kerültek, kerülnek vagy kerülnek majd továbbításra, illetve arról, hogy pénzmosással vagy terrorizmus finanszírozásával kapcsolatos vizsgálat folyik, vagy arra kerülhet sor.

Más szóval az ügyvéd nem tájékoztathatja az ügyfelet a gyanús ügyletkez kapcsolódó

bejelentésről, amelyet az ügyvéd a FIU-hoz továbbított. Szankciók vonatkoznak azokra, akik megsértik ezeket a követelményeket (lásd alább). Ezen általános szabály alól azonban a 39. cikk (6) bekezdése kivételt képez:

39. cikk

(6) Ha a 2. cikk (1) bekezdése 3. pontjának a) és b) alpontjában említett kötelezett szolgáltatók megkísérlik meggyőzni az ügyfelet arról, hogy hagyjon fel valamely jogellenes tevékenységgel, ez nem minősül az információ e cikk (1) bekezdése szerinti felfedésének.

Más szóval, ha az ügyvéd megpróbálja visszatartani az ügyfelet a pénzmosási tevékenységtől, az nem minősül az ügyfél tájékoztatásának (még akkor sem, ha az ügyfél sejteti, hogy az ügyvéd gyanítja, hogy az ügylet pénzmosással érintett lehet). Úgy tűnik, az ügyvéd továbbra is köteles bejelenteni a gyanús ügyletet, de folytathatja az ügyfél visszatartására irányuló erőfeszítéseket.

A 39. cikk (6) bekezdése nem kötelezi az ügyvédet arra, hogy megpróbálja visszatartani az ügyfelet a jogellenes tevékenységektől. Ezt szem előtt tartva a 39. cikk (6) bekezdésében (az ügyfél visszatartása), illetve a 33. cikkben (gyanús ügylet bejelentésének kötelezettsége) és a 35. cikkben (a tevékenység folytatásától való tartózkodás) szereplő ügyvédi tevékenységek közötti kapcsolatot a következő sorrendben lehet a legjobban megérteni. A 33. cikk tartalmazza a gyanús ügylet bejelentésére vonatkozó kötelezettséget; ilyen esetekben az ügyvédeknek a FIU határozatáig tartózkodniuk kell a tevékenység folytatásától (35. cikk). Az ügyfél jogellenes tevékenységektől való visszatartására irányuló esetleges erőfeszítések nem tekintendők a 39. cikk (6) bekezdése megsértésének. Az ügyvédek azonban nem tájékoztathatják az ügyfeleiket a gyanús ügylettel kapcsolatban tett bejelentésről.

Amint az ügyvédek bejelentést tettek egy gyanús ügylettel kapcsolatban, komolyan mérlegelniük kell, hogy közvetlenül a gyanús ügylet bejelentését követően abbahagynak az ügyféllel kapcsolatos bármilyen tevékenységet, még akkor is, ha az irányelv nem ír elő ilyen kötelezettséget. Az ügyvédet később azzal vádolhatják meg, hogy tudomása volt a jogellenes tevékenységekről, még akkor is, ha a pénzügyi információs egység nem ad negatív választ. Vagyis: a gyanús ügylettel kapcsolatban tett bejelentés benyújtása az ügyvéddel szemben további bírósági eljárásokban is felhasználható.

Ha az ügyvédnek sikerül meggyőznie az ügyfelet, hogy hagyjon fel a jogellenes tevékenységgel, akkor már nem kötelező a [gyanús ügyletet bejelenteni](#).

„Tudomására jut, vagy feltételezi, illetve alapos gyanú merül fel arra vonatkozóan” – és általában a szavak jelentése

A 33. cikk (1) bekezdésének a) pontjából ezek azok a kulcsszavak, amelyeket az ügyvédnek figyelembe kell vennie. Tekintettel a bejelentés elmulasztásával kapcsolatos bűncselekményekre – lásd később, a „Szankciók” részben – e szavak jelentése fontos.

A „tudomására jut” kifejezést egyértelműnek gondolhatjuk. A tudomás rendszerint tényleges tudomást jelent. Felmerül a kérdés, hogy tudomásnak minősülhet-e az, amikor az ügyvédek szándékosan szemet hunynak az igazság felett. A joghatóságok saját belátásuk szerint értelmezhetik ezt a pontot, de a *prima facie* norma az, hogy csak a tényleges tudomás elegendő.

A „feltételezés” csak szubjektív módon ellenőrizhető. Attól az ügyvédtől, aki feltételezi, hogy egy ügylet gyanús, nem várható el, hogy ismerje a bűncselekmény pontos természetét, vagy azt, hogy bizonyos pénzeszközök biztosan bűncselekményből származnak. Nem követelhető meg, hogy a gyanú egyértelmű legyen vagy konkrét tényeken alapuljon, de valamilyen fokú bizonyosságnak fenn kell állnia: nem feltétlenül meggyőződésnek, de a spekulációnál többnek kell lennie. Előfordulhat, hogy az ügyvéd szokatlan vagy váratlan dolgot észlelt, és a kérdések feltevése után a tények nem tűnnek normálisnak vagy üzleti szempontból észszerűnek. A gyanúhoz nincs szükség bizonyítékra arra vonatkozóan, hogy pénzmosásra kerül sor.

A korábban kihangsúlyozott figyelmeztető jelzések számos olyan standard figyelmeztető jellel kapcsolatban iránymutatást nyújthatnak, amelyek aggodalomra adhatnak okot. Ha az ügyvédben még nem merült fel gyanú, de egyszerűen oka van az aggodalomra, például az egyik figyelmeztető jelzés alapján, az ügyvéd további kérdéseket tehet fel az ügyfélnek vagy másoknak. Ez függhet attól, hogy mi az, amit az ügyvéd már tud, és mennyire könnyű kérdéseket feltenni.

Az „alapos gyanú merül fel” ugyanazon mentális elem mentén ellenőrizhető, mint a feltételezés, kivéve, hogy itt objektív tesztről van szó. Voltak-e olyan ténybeli körülmények, amelyekből egy becsületes és észszerűen eljáró ügyvédnek tudomást kellett volna szereznie arról vagy feltételeznie kellett volna azt, hogy az ügyfél pénzmosásban vett részt?

Ez egy másik fontos kérdést is felvet. Az e szavak jelentésével kapcsolatos iránymutatás európai szinten eddig terjedhet, mivel a nemzeti jogszabályok ezeket a szavakat konkrétan meghatározhatják, akár egymástól kissé eltérően is az egyes tagállamokban.

Ez a bejelentési kötelezettségekben szereplő más kifejezésekre is vonatkozik, például „a jogi helyzet megállapítása” vagy az „igazságszolgáltatási eljárás” kifejezésekre „az ügyfél jogi helyzetének megállapításakor vagy az ügyfélnek az igazságszolgáltatási eljárásban vagy azzal kapcsolatban történő védelme vagy képviselésének ellátása során” való, bejelentéssel kapcsolatos mentességről szóló 34. cikk szövegében.

Minden ilyen esetben fontos, hogy az ügyvédek ismerjék mind az irányelv nemzeti nyelvű változatában, mind a nemzeti átültető jogszabályokban használt pontos megfogalmazást és azt, hogy azt általában hogyan értelmezik. A nemzeti szabályozás nem térhet el az irányelvben meghatározott uniós szintű normáktól, és ha mégis eltér, az irányelv az irányadó, azonban a szavak terjedelme tagállamonként némileg eltérő lehet.

„Büntetendő cselekmény”

A 33. cikk (1) bekezdésének a) pontja szerint az ügyvéd köteles gyanús ügylettel kapcsolatos bejelentést tenni, „ha a kötelezett szolgáltató tudomására jut, vagy feltételezi, illetve alapos gyanú merül fel arra vonatkozóan, hogy bizonyos pénzeszközök – tekintet nélkül az érintett pénzösszeg nagyságára – büntetendő cselekményből befolyt jövedelemből származnak vagy terrorizmus finanszírozásához kapcsolódnak”.

A „büntetendő cselekmény” fogalmát az irányelv 3. cikkének 4. pontja határozza meg:

3. cikk

4. „büntetendő cselekmény”: a következő súlyos bűncselekmények elkövetésében való

mindenfajta bűnözői részvétel:

a) terrorista bűncselekmények, terrorista csoporthoz kapcsolódó bűncselekmények és terrorista tevékenységekhez kapcsolódó bűncselekmények, az (EU) 2017/541 irányelv II. és III. címében meghatározottak szerint;

b) a kábítószeres és a pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása elleni 1988. évi ENSZ-egyezmény 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett bármely bűncselekmény;

c) a 2008/841/IB tanácsi kerethatározat 1. cikkének (1) bekezdésében meghatározott bűnszervezetek tevékenységei;

d) az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló egyezmény 1. cikkének (1) bekezdésében és 2. cikkének (1) bekezdésében meghatározott, az Unió pénzügyi érdekeit sértő, legalább súlyosnak minősülő csalás;

e) korrupció;

f) minden olyan bűncselekmény – többek között a közvetlen és közvetett adózáshoz kapcsolódó és a tagállamok nemzeti jogában meghatározott adóbűncselekmények –, amely esetében a maximálisan kiszabható büntetési tétel egy évnél hosszabb szabadságvesztés vagy szabadságelvonás, illetve azon tagállamok esetében, amelyeknek a jogrendszere a bűncselekményekre minimum büntetési tételt ír elő, minden olyan bűncselekmény, amely esetében a legalacsonyabb kiszabható büntetési tétel hat hónapnál hosszabb szabadságvesztés vagy szabadságelvonás;

A 3. cikk legfontosabb része a fenti, „minden olyan bűncselekmény” kezdetű f) pont mint gyűjtőpont, mivel a legtöbb olyan tranzakció esetében, amellyel kapcsolatban az ügyvédek tanácsot adnak, ez lesz az ellenőrizendő. Azonban mégsem terjed ki mindenre. Bár kiterjed az adóbűncselekményekre, csak azok a bűncselekmények tartoznak a hatálya alá, amelyekre az f) pontban említett büntetések kiszabhatók, nevezetesen egy évnél hosszabb büntetéssel büntetendők. Abban az esetben, ha egy tagállam a bűncselekményekre vonatkozóan minimum büntetési tételt ír elő, a fogalom meghatározás úgy változik, hogy a büntetés időtartama legalább 6 hónap legyen.

Az e fogalom meghatározás körén kívül eső bűncselekmények gyanúját nem kell bejelenteni. Egyértelmű, hogy az ügyvédeknek tisztában kell lenniük azzal, melyek ezek a bűncselekmények a saját nemzeti jogszabályaikban.

ADATVÉDELEM

Az irányelv szerinti adatokra az általános adatvédelmi rendelet ([GDPR – \(EU\) 2016/679 rendelet](#)) alkalmazandó. Az általános adatvédelmi rendelet teljes körű magyarázata túlmutat ezen útmutató hatáskörén. Az ügyvédeknek azonban az általuk kezelt, ügyféllel kapcsolatos valamennyi adat tekintetében szem előtt kell tartaniuk annak rendelkezéseit.

Az adatvédelmi kérdésekkel az irányelv 41. cikke foglalkozik:

41. cikk

(2) A kötelezett szolgáltatók személyes adatokat ezen irányelv alapján kizárólag az 1. cikkben említett pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzése céljából kezelhetnek, és azok e célokkal összeférhetetlen módon való további kezelése tilos. Ezen irányelv alapján tilos a személyes adatok más – például kereskedelmi – célú kezelése.

(3) A kötelezett szolgáltatók üzleti kapcsolat létesítése vagy alkalmi ügylet végrehajtása előtt kötelesek az új ügyfelek számára biztosítani [az általános adatvédelmi rendeletben] előírt tájékoztatást. E tájékoztatásnak magában kell foglalnia mindenekelőtt egy általános közleményt azokról a jogi kötelezettségekről, amelyeknek a kötelezett szolgáltatók ezen irányelv értelmében kötelesek megfelelni az ezen irányelv 1. cikkében említett pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzése céljából végzett személyesadat-kezelés során.

(4) Az információ felfedésének a 39. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalma alkalmazásában a tagállamok jogalkotási intézkedéseket fogadnak el, amelyekben az alábbi célokból részben vagy teljes mértékben korlátozzák az érintettek a rá vonatkozó személyes adatokhoz való hozzáféréshez fűződő jogát, amennyiben – kellő figyelemmel az érintett személy jogos érdekeire – e részleges vagy teljes mértékű korlátozás szükséges és arányos intézkedésnek minősül egy demokratikus társadalomban:

a) annak érdekében, hogy a kötelezett szolgáltató vagy az illetékes nemzeti hatóság megfelelően elláthassa az ezen irányelv szerinti feladatait; illetve

b) az ezen irányelv alkalmazásában végzett hivatalos vagy jogi vizsgálatok, elemzések, nyomozások vagy eljárások akadályozásának elkerülése érdekében, továbbá biztosítandó, hogy a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás megelőzése, felderítése vagy az azzal kapcsolatos nyomozás ne kerüljön veszélybe.

E rendelkezéseknek és az általános adatvédelmi rendelet általános alkalmazásának számos következménye van.

Először is, az ügyvéd nem használhatja fel az ügyfél-átvilágítás vagy az irányelv bármely más rendelkezése alapján megszerzett adatokat semmilyen más célra, például marketing- vagy haszonszerzési célra.

Másodszor, az ügyvéd általi adatkezelés jogalapja nem az ügyfél hozzájárulása, és nem függ az ügyfél hozzájárulásától. Az általános adatvédelmi rendelet 6. cikke hat jogszerű alapot biztosít az adatkezeléshez, amelyek egyike az ügyfél hozzájárulása. A többi magából a 6. cikk szövegéből vezethető le:

A természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló (EU) 2016/679 rendelet (általános adatvédelmi rendelet) 6. cikke

Az adatkezelés jogszerűsége

(1) A személyes adatok kezelése kizárólag akkor és annyiban jogszerű, amennyiben legalább az alábbiak egyike teljesül:

a) az érintett hozzájárulását adta személyes adatainak egy vagy több konkrét célból történő kezeléséhez;

b) az adatkezelés olyan szerződés teljesítéséhez szükséges, amelyben az érintett az egyik fél, vagy az a szerződés megkötését megelőzően az érintett kérésére történő lépések megtételéhez szükséges;

c) az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges;

d) az adatkezelés az érintett vagy egy másik természetes személy létfontosságú érdekeinek védelme miatt szükséges;

e) az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges;

f) az adatkezelés az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekeinek érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha ezen érdekekkel szemben elsőbbséget élveznek az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai, amelyek személyes adatok védelmét teszik szükségessé, különösen, ha az érintett gyermek.

Az első albekezdés f) pontja nem alkalmazható a közhatalmi szervek által feladataik ellátása során végzett adatkezelésre.

Két másik olyan jogalap létezik azonban, amely vonatkozik az ügyvéd általi adatfeldolgozásra. Az egyik, amikor „az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges”. Mivel az irányelv előírja, hogy az ügyvédnek be kell szereznie és meg kell őriznie bizonyos adatokat – lásd az előző szakasz 40. cikkét –, a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel kapcsolatban az ügyvéd által alkalmazott jogalap a 6. cikk (1) bekezdésének c) pontjában említett „jogi kötelezettség” hatálya alá tartozhat.

De tartozhat a 6. cikk (1) bekezdése e) pontjának hatálya alá is, ha „az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges”. Ez azért van, mert a 43. cikk kifejezetten kimondja, hogy „A személyes adatoknak az 1. cikkben említett pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzése céljából ezen irányelv alapján végzett kezelése [az általános adatvédelmi rendelet] értelmében közérdeknek minősül”.

Harmadszor, a tájékoztatás tilalmával kapcsolatos rendelkezések tekintetében mentesség van az ügyfél általános adatvédelmi rendelet szerinti, adatokhoz való hozzáférési jogát illetően. A tájékoztatás egyértelmű kapcsolatban áll az adatvédelemmel, hiszen ha az ügyfélnek jogában áll látni, hogy gyanús ügylettel kapcsolatos jelentés készült, az meghiúsítja a tájékoztatási tilalom célját.

Az általános adatvédelmi rendelet 23. cikke már rendelkezik ilyen lehetséges korlátozásról, és az általános adatvédelmi rendelet preambuluma kifejezetten megemlíti ezt a korlátozást, amely így szól: „Ennek például a pénzmosás elleni küzdelem [...] vonatkozásában van jelentősége”.

Következésképpen az irányelv egyértelműen kimondja, hogy a tagállamoknak e tekintetben lépéseket kell tenniük a tájékoztatással kapcsolatban (ezért fordul elő a 39. cikkre való hivatkozás), olyan jogszabályok elfogadásával, amelyek korlátozzák az ügyfél ilyen adatokhoz való hozzáféréseinek jogát. Az ügyvédeknek ismerniük kell saját tagállamukban az ezzel kapcsolatos

jogszabály tartalmát és hatályát.

ÜGYVÉD ÉS ÜGYFÉL KÖZÖTTI TITOKTARTÁS

Bevezetés

A 33., 34., 35. és 39. cikkben felvázolt rendelkezések nemcsak a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelem rendszerének lényegét érintik, hanem az ügyvéd és az ügyfél közötti kapcsolat egyik alapelvét is, nevezetesen az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartást (ez az általános kifejezés a szakmai titoktartás és az ügyvédi titoktartási kötelezettség általános fogalmára is kiterjed), valamint a teljes bizalmi viszonyt is, amelynek léteznie kell az ügyvéd és az ügyfél között.

Az ügyvéd és ügyfél közötti titoktartás jelentésével és következményével kapcsolatos alapvető uniós szöveg az AM&S ügyéből ered ([AM & S Europe Limited kontra az Európai Közösségek Bizottsága](#), 155/79. sz. ügy):

„Minthogy a közösségi jog nemcsak a tagállamok gazdasági, hanem jogi átjárhatóságából is származik, figyelembe kell vennie azokat az elveket és fogalmakat, amelyek ezen államok jogaiban, különösen az ügyvédek és ügyfelek közötti bizonyos érintkezésre vonatkozóan, a bizalmas jelleg tiszteletben tartása tekintetében közösek. Ez a bizalmas jelleg azt a fontosságában valamennyi tagállam által elismert követelményt szolgálja, hogy minden személynek lehetősége legyen ügyvédjével teljesen szabadon konzultálni, akinek magából a hivatásából is adódik, hogy mindenkit, akinek szüksége van rá, független jogi tanáccsal kell ellátnia.”

Az ügyet a bíróság több mint húsz év elteltével az [Akzo Nobel Chemicals Ltd és Akcros Chemicals Ltd kontra az Európai Közösségek Bizottsága](#), T-125/03. és T-253/03. sz. egyesített ügyek kapcsán felülvizsgálta. A fent vázolt alapvető elvet ez utóbbi ügyben is megerősítették, amelyben a bíróság azt is megállapította, hogy ez az elv „szorosan összefügg az ügyvéd szerepéről alkotott azon elképzeléssel, amely szerint az ügyvéd az igazságszolgáltatásban közreműködik”.

Ez valójában nemzetközileg elismert elv. A Nemzetközi Ügyvédi Kamara által közzétett [International Principles on Conduct for the Legal Profession](#) (A jogi szakmára vonatkozó nemzetközi magatartási elvek) c. kiadványban a 4. elv kimondja:

„Az ügyvédnek mindenkor fenn kell tartania a bizalmas jelleget és biztosítani kell számára a bizalmas jelleg védelmét a jelenlegi vagy korábbi ügyfelek ügyeit illetően, kivéve, ha a törvény és/vagy az alkalmazandó szakmai etikai szabályok ettől eltérő lehetőséget adnak vagy másként rendelkeznek”.

Az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartásra a különböző joghatóságokban különböző neveket használnak és eltérő szabályok vonatkoznak.

Egyes jogrendszerekben például az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartásra vonatkozó jogszabályok kifejezetten kötelezettségeket írnak elő az ügyvéd számára. Máshol a bizalmas információk nyilvánosságra hozatalától való védelmét az információk nyilvánosságra hozatalát előíró általános szabályok alóli „kiváltságok” (más néven mentességek) megteremtésével érik el.

Az alapelv azonban mindenhol azonos: az ügyvéd számára (sok országban törvények által) tiltott, hogy az ügyfele által bizalmasan közölt információkat bármely harmadik fél tudomására hozza, beleértve a kormányzati és igazságügyi hatóságokat is.

Az is általános szabály, hogy az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartás által biztosított védelem nem alkalmazandó abban az esetben, ha az ügyvéd tudatosan segíti, támogatja vagy pártolja ügyfelei jogellenes magatartását – a jelen esetben a pénzmosást vagy a terrorizmus finanszírozásának támogatását. Az ügyvéd szinte biztosan bűncselekményt követne el. Az ügyvédet általában az érintett szakmai szabályozó hatóság is büntetné.

Európai uniós ítélkezési gyakorlat

Az irányelv szerinti bejelentési kötelezettségek nem ellentétesek ezzel az európai jog szerinti elvvel. Erről két ügyben döntés is született, egyben az Európai Unió Bírósága, egyben pedig az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt.

Az Európai Unió Bírósága előtt tárgyalt [Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai kontra Conseil des ministres](#), C-305/05. sz. ügyben a belga ügyvédi kamara keresetben kérdőjelezte meg ezt az ellentétességet. A bíróság azonban úgy határozott, hogy a bejelentési kötelezettségek nem sértik az emberi jogok európai egyezményének 6. cikkében és az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkének (2) bekezdésében biztosított, tisztességes eljáráshoz való jogot.

Az indoklás, hogy a bejelentési kötelezettségeket csak akkor kell alkalmazni az ügyvédekre, amikor alapvetően pénzügyi vagy tranzakciós jellegű ügyletek megtervezésében vagy megkötésében nyújtanak segítséget ügyfeleiknek. E tevékenységi kör – jellegéből adódóan – főszabály szerint nem kapcsolódik a bírósági eljáráshoz, így kívül esik a tisztességes eljáráshoz való jog tárgyi hatályán, amely a kereset alapjául szolgált.

A bíróság hozzátette, hogy attól a pillanattól kezdve, amikor az ügyvédet az ügyfél bírósági eljárásban történő védelmének vagy képviselőtének ellátására kéri fel, vagy bírósági eljárás indítására vagy elkerülésére vonatkozó tanácsot kérnek tőle, az ügyvéd mentesül a bejelentési kötelezettségek alól, és e tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a kérdéses információt az eljárás előtt, alatt vagy után kapta, illetve szerezte. A bíróság megállapította, hogy ez a mentesség lehetővé teszi az ügyfél tisztességes eljáráshoz való jogának megőrzését.

Hasonló ügyben fordultak az Emberi Jogok Európai Bíróságához is: [Michaud kontra Franciaország](#) (12323/11. sz. kereset). Ez az emberi jogok európai egyezményének 8. cikkéhez kapcsolódott, és a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy bár az egyezmény 8. cikke védi „a szakmai titoktartás alapjogát”, amikor a gyanú bejelentésre kötelezik az ügyvédeket, az nem jelent túlzott beavatkozást az előbbi jogba.

Határozatát arra alapozta, hogy a pénzmosás elleni küzdelem a közjó érdekét szolgálja és az ügyvédek számára kellő garanciát nyújt az, hogy a 34. cikk (2) bekezdése szerinti bejelentési kötelezettség hatása alól kivették mindazt az információt, melyhez igazságügyi eljárással kapcsolatos tevékenységük folyamán, vagy jogi tanácsadóként jutottak. Ezenkívül a francia jog egy szűrőt vezetett be a szakmai titoktartás védelme érdekében annak biztosításával, hogy az ügyvédek ne közvetlenül a FIU-hoz, hanem az ügyvédi kamara elnökéhez nyújtsák be

jelentéseiket.

Az európai szintű ügyeken kívül előfordulhatnak olyan nemzeti ügyek is, amelyek az irányelv helyi szintű végrehajtására vonatkoznak, mint például a belga alkotmánybíróság ügye a gyanús ügyletek bejelentéséről (2020. szeptember 24-i [114/2020. sz. határozat](#)).

Következtetés

Az irányelv, az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartás és az európai uniós ítélkezési gyakorlat közötti kölcsönhatás azt jelenti, hogy a gyanús ügyletet az irányelvben és az ítélkezési gyakorlatban vázolt sajátos körülményeknek megfelelően kell bejelenteni annak biztosítása érdekében, hogy ne sérüljön az emberi jogok európai egyezménye vagy az Európai Unióról szóló szerződés. Ha az ügyvéd nem teszi meg a bejelentést, amikor kellene, a bejelentés elmulasztása lehetővé teszi, hogy az ügyvéddel szemben pénzmosással kapcsolatos bűncselekmény miatt büntetőeljárás induljon (lásd később).

Az irányelv követelményei azonban csak bizonyos paramétereken belül működnek:

- az irányelv 2. cikke (1) bekezdésének 3. pontjában szereplő fogalommeghatározás szerint az irányelv hatálya alá tartozó ügyvédekre és ügyletekre;
- még abban az esetben is, ha ebbe a meghatározásba tartozik, a 34. cikk (2) bekezdése mentességeket biztosít a bejelentés alól;
- a bejelentésre vonatkozóan más fontos fogalommeghatározások is léteznek, mint például a „büntetendő cselekmény” fogalma, amely a gyanús ügylet bejelentésének elsődleges kiváltó oka (attól függően, hogy az egyes tagállamok hogyan határozták meg a pénzmosás bűncselekményét).

E szigorú korlátokon kívül az irányelv bejelentési követelményei nem alkalmazandók, és az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartás szokásos szabályai érvényesek. Az ügyvédeknek tisztában kell lenniük azzal is, hogy joghatóságuk élt-e a 34. cikk (1) bekezdésében foglalt eltéréssel, amely lehetővé teszi, hogy az ügyvéd a gyanút az ügyvédi kamarának jelentse, és hogy az ügyvédi kamara legyen felelős a FIU-nak történő továbbításért.

Az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartásról csak akkor feltételezhető, hogy nem sértették meg, ha a gyanús ügyletet szigorúan az irányelv 33. cikkében foglalt követelményeknek megfelelően jelentették be. Ezért az ügyvédek kizárólag önvédelmi és elővigyázatossági okokból nem jelenthetnek be gyanús ügyletet – ha így tesznek, fennáll a titoktartási kötelezettségek megsértésének kockázata.

HATÁROKON ÁTNYÚLÓ KÉRDÉSEK

Határokon átnyúló esetekben több kérdés is felmerülhet, ha egy ügyvéd más joghatóságokban dolgozik ügyfeleknek, vagy más joghatóságokban is jelen van.

Az Unión belül

Mivel az irányelv az egész EU-ra kiterjed, minimumkövetelményeit mindenhol végre kell hajtani. Néhány tagállam azonban túllépett a minimumkövetelményeken, és a különböző joghatóságok eltérő módszereket vezettek be – egyes esetekben például az ügyvédnek közvetlenül a FIU-nál, más esetekben pedig az ügyvédi kamaránál kell megtennie a gyanús ügyletekkel kapcsolatos bejelentést. Ez azt jelenti, hogy az ügyvédnek nincs más lehetősége, mint ismerni a másik tagállam pénzmosás elleni szabályozását, amely legbiztosabban valószínűleg az adott tagállamon belüli ügyvéd tanácsával érhető el.

Számos területen merülnek fel konkrét problémák:

- harmadik felekre hagyatkozás egy másik tagállamban az ügyfél-átvilágítás tekintetében – az irányelv 26. cikkének követelményeit már említettük;
- az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartásra vonatkozó rendelkezések – nemcsak a gyanús ügyletek bejelentésének módjára vonatkozhatnak különböző szabályok, mint ahogy azt már említettük, hanem az ügyvéd és az ügyfél közötti titoktartás hatóköre és alkalmazása is eltérő lehet, ezért azt gondosan ellenőrizni kell;
- a dokumentumok lehetnek idegen nyelvűek, vagy olyan intézményekre vonatkozhatnak, amelyeket az ügyvéd esetleg nem ismer, ami arra kötelezi az ügyvédet, hogy tegye meg a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy észszerűen meggyőződjön arról, hogy a dokumentumok valóban bizonyítékot szolgáltatnak az állítólagos tényekre, például az ügyfél személyazonosságára.

SZANKCIÓK

Bevezetés

Az irányelv 59. cikke értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy közigazgatási szankciók legyenek érvényben legalább a következő címekre megállapított követelmények súlyos, ismétlődő, rendszeres vagy e módokat ötvöző megsértése esetére:

- ügyfél-átvilágítás (10–24. cikk);
- gyanús ügyletek bejelentése (33–35. cikk);
- nyilvántartás (40. cikk);
- belső kontrollok (45–46. cikk).

Az 59. cikk kimondja továbbá, hogy ezekben az esetekben a minimális szankcióknak a következőknek kell lenniük:

59. cikk (2) bekezdés

[...] az alkalmazható közigazgatási szankciók és intézkedések magukban foglalják legalább a következőket:

a) nyilvános nyilatkozat, amely megnevezi a természetes vagy jogi személyt és a jogsértés természetét;

b) határozat, amely előírja a természetes vagy jogi személy számára, hogy hagyjon fel az adott magatartással és tartózkodjon a magatartás megismétlésétől;

c) olyan kötelezett szolgáltató esetében, amely engedélyezés hatálya alá tartozik, az engedély visszavonása vagy felfüggesztése;

d) a kötelezett szolgáltató vezető testülete valamely – a kötelezettségszegésért felelősnek tartott – tagjának vagy a kötelezettségszegésért felelős bármely más természetes személynek az átmeneti eltiltása vezető funkciójának a kötelezett szolgáltatókban történő gyakorlásától;

e) maximális közigazgatási pénzbírság, melynek összege a jogsértésből származó nyereség összegének legalább kétszerese, amennyiben a nyereség meghatározható, vagy pedig legalább 1 000 000 EUR.

A szankciók mértékének meghatározásakor figyelembe veendő tényezők tekintetében a 60. cikk (4) bekezdése a következőket mondja ki:

60. cikk

(4) A tagállamok biztosítják, hogy a közigazgatási szankciók vagy intézkedések típusának és szintjének meghatározásakor az illetékes hatóságok minden lényeges körülményt vegyenek figyelembe, adott esetben az alábbiakat is:

a) a jogsértés súlyossága és időtartama;

b) a felelősnek tartott természetes vagy jogi személy felelősségének mértéke;

c) a felelősnek tartott természetes vagy jogi személy pénzügyi ereje, amelyet például a felelősnek tartott jogi személy teljes forgalmában vagy a felelősnek tartott természetes személy éves jövedelmében lehet kifejezni;

d) a felelősnek tartott természetes vagy jogi személy által a jogsértés eredményeképpen elért nyereség, amennyiben meghatározható;

e) harmadik feleknek a jogsértéssel okozott veszteség, amennyiben meghatározható;

f) a felelősnek tartott természetes vagy jogi személy illetékes hatósággal való együttműködésének szintje;

g) a felelősnek tartott természetes vagy jogi személy általi korábbi jogsértések.

Az irányelv 61. cikke védelmet biztosít azon bejelentő személyek számára, akik értesítik a hatóságokat a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemre vonatkozó rendelkezések megsértéséről.

Az ügyvédeknek egyértelműen járatosnak kell lenniük saját nemzeti – közigazgatási vagy büntetőjogi – jogszabályaikban, ami a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemre vonatkozó rendelkezések megsértését illeti, mivel ezek túlmutathatnak a fenti

minimumszabályokon.

A bűncselekményre vonatkozó követelmények

Bár a bűncselekmények megfogalmazásának beépítése a nemzeti jogrendszerükbe a tagállamokra van bízva, feltételezhető, hogy a fő bűncselekmények esetében, például egy gyanús ügylet bejelentésének elmulasztása esetén, az ügyészségnek bizonyítania kell, hogy az érintett vagyon bűncselekményből származik – azaz a 3. cikk 4. pontjában meghatározott büntetendő cselekmény révén szerzett vagyon vagy pénzeszköz. Ez azt jelenti, hogy az ügyészségnek bizonyítania kell, hogy a vagyontárgyat büntetendő cselekmény útján szerezték meg, és hogy az ügyvéd az állítólagos bűncselekmény elkövetésekor tudta vagy gyanította azt.

A büntetendő cselekmények bejelentésének elmulasztása esetén az ügyvédeknek nyilatkozniuk kell, hogy tudomásuk volt-e arról, feltételezték-e azt, illetve ^{alap}os gyanú merült-e fel arra vonatkozóan. Ezeket a fogalmakat a kézikönyv „Bejelentési kötelezettségek” részében ^{már} részletesebben meghatároztuk.

1. MELLÉKLET – A KIEMELT KOCKÁZATOT JELENTŐ ORSZÁGOK JEGYZÉKE

Ez a lista változhat – lásd [itt](#)

Sorszám	Kiemelt kockázatot jelentő harmadik ország
1.	Afganisztán
2.	Bahama-szigetek
3.	Barbados
4.	Botswana
5.	Kambodzsa
6.	Koreai Népi Demokratikus Köztársaság (KNDK)
7.	Ghána
8.	Irán
9.	Irak
10.	Jamaica
11.	Mauritius
12.	Mongólia
13.	Mianmar/Burma
14.	Nicaragua
15.	Pakisztán
16.	Panama
17.	Szíria
18.	Trinidad és Tobago
19.	Uganda
20.	Vanuatu
21.	Jemen
22.	Zimbabwe